

2980

DE VERIS ANNIS

D. N.

Fondo Santoro
C 63

JESU CHRISTI

NATALI et EMORTUALI

DISSERTATIONES

DUÆ CHRONOLOGICÆ,

In quibus tribus celebratissimis vaticiniis Jacobi Patriarchæ *Gen. XLIX. 10. Esaiæ VII. 16. et Angeli apud Daniele IX. 24. nova lux affunditur.*

In usum exterorum tam Judæorum quam Christianorum Latine redditæ, emendatæ, et auctæ.

A NICOLAO MANN,
Magistro Hospitalis SUTTONIANI fundati in
Carthusiâ LONDINENSIS.

LONDINI:

Prostant venales apud C. DAVIS in *Holbourn*, et
J. NOURSE, in vico vulgo vocato *the Strand*.

MDCCLII.

REVERENDO ADMODUM

I N

CHRISTO PATRI,

D. FRANCISCO HARE

Episcopo *Cicestrensi*.

ANTE aliquot annos quum
in patriam reversus audirem
multorum censuras asperri-
mas aut potius convicia in posthu-
mam Chronologiam Cl. Newtoni, in-
dolui sane non parum memoriam
famamque viri, qui genus humanum
ingenio superavit, postquam in plu-
rimis scientiis diu regnarat omnium
confessione maximus, in pulverem
una cum corpore cecidisse, procul-
catam et contemtam ob errores ali-
quos, a quibus mortalium nemo im-

munis est, et quibus sæpe obnoxii sunt etiam peritissimi chronologiæ magistri. Nam ut ejus studii institutum et ratio est ab omnibus scriptoribus testimonia casu jacta conquirere, et indicia sæpe brevia et obscura, aliquando inter se pignantia comparando et excutiendo lumen extundere, quo collustrantur remotissimæ vetustatis tempora in scriptis extantia: Tot sunt occasiones aberrandi, tam faciles et proclives lapsus, siquid forte quod ad rem pertineat omissum vel inobservatum fuerit, ut Sturmius Altdorfinus, dum hujus scientiæ institutionem juvenilem componeret, in hos questus eruperit: Ex omnibus Mathematicos applicatæ partibus nullam esse difficiliorem, intricatiorem, incertiorē ac tædiofiorem chronologiā. Quis igitur in hoc studio aliquod temporis atque operæ sumferit, vix fieri potest

ut in priorum delicta immisericorditer sæviat, sed ignoscere addiscat erroribus, quos hominum acutissimi effugere non potuerunt. Equidem his rebus permotus gratias referebam viro illi maximo, qui quum ipse ad occasum vitæ festinaret deficientibus animi corporisque viribus, lumen tamen antiquissimis gentium historiis affuderit, quantum nec ipsi rei chronologiæ principes, Scaliger, Petavius, et Usserius. Ea vero in quibus decipi visus est, quod in adversariis sine ordine congestis, neque postea revisis usuvenit, vel ætati ingravescenti, vel materiæ amplitudini et obscuritati imputabam; quædam interdum neglecta et præterita censebam ex ipso studio quo scripturæ sacræ veritatem defendere properârat, gentiumque antiquitates deprimere.

Facilius ei cessit fabulosas veterum historias ad sua quamque tempora deducere, quam præjudicatam vetustatis fidem in animis recentiorum labefacere. Multæ ejus opiniones bene fundatæ pro somniis habentur, et exempli gratia quæ ad stabiliendam Sesostris ætatem affert, de qua nihil amplius scriptoribus Græcis notum fuerat, quam quod bellum Trojanum præcesserit, ut aniles ineptiæ, cum risu excepta sunt. Quoniam tamen in Sesostris ætate connexio historiæ profanæ cum sacra prima reperitur, et quia ejus rei testimonia varia nusquam in unum collegit ipse Newtonus; liceat mihi coram in judicium adducere ea quæ me in Newtoni sententiam concedere coegerunt, et eundem cum illo contemptum subire.

I. Osirin Διόνυσον, Iacchum, Bacchum, &c. unum eundemque fuisse Græci

Græci Ægyptiique prisca vulgo consensere, neque ultra in dubium vocandum est*. Sesostris ingentia facta Sefaco omnia convenire, et differentiam inter hunc et illum nullam esse nisi de solo nomine testatur plus una vice Josephus† atque ita credidere Scaliger, Bochartus, Hermannus Conringius, et Marshamus cum Newtono.

2. Osiris et Sesostris ambo Ægyptii reges, ambo domitores Æthiopiarum fuerunt: Æthiopiarum tamen solum Sesostrin imperasse refert Herodotus, nullum vero unquam alium regem Ægyptium ||.

3. Ambo Ægyptii reges fuere, qui cum exercitu numerosiore quam un-

* Herodot. lib. ii. c. 42. Diodorus Sicul. lib. i. c. 3, 4. lib. iv. c. 1. Plutarch. de Iside et Osiride p. 356—362. † Archæolog. lib. viii. c. 10. || 2 Chronic. cap. xii. ver. 2. Herodot. lib. ii. c. 110. Diodor. Sic. lib. i. p. 10, 11, et 35.

quam antea terrarum orbis viderat, atque classe omnem Asiam versus Orientem usque ad Oceanum Indicum subegerunt, et versus Aquilonem usque ad Tanaim *. Nullus tamen veterum unquam dixit, Ægyptios talem expeditionem plus una vice peregisse.

4. Ambo columnas in omnibus regionibus subjugatis statuerunt significantes quam viriliter aut muliebriter se defendissent, quarum aliquas Herodotus vidit, unde exempli gratia constabat Palæstinam statim deditionem fecisse, quod et aliunde certum †.

* 2 Chron. cap. xii. ver. 2. Herodotus lib. ii. c. 102. Diodorus Sic. p. 12—35. Manetho ap. Joseph. contra Apion. lib. i. Joseph. Archæol. lib. viii. c. 10. Apollonius Rhod. lib. iv. v. 272. Nonnus Dionysiac. lib. xlvii. v. 624. † Herodotus, Diodorus Sic. ut supra. Dionysii Periegesis v. 623, et 1152. Apollodorus lib. iii. c. 5. 1 Reg. c. xiv. v. 25. 2 Chron. xii. 2.

5. Ambo

5. Ambo Hellespontum trajece-
runt, ubi Thracas invenere tam strenue repugnantes, ut in summum discrimen adducti cum exercitu vix evaserint *. At reges Ægyptios in Thraciam penetrasse nunquam alias legimus.

6. Ambo secum ad bella duxere ducentos aut plures συντρόφους, eodem die natos, et secum ab infantiâ educatos †. At nullum alium regem hoc usum consilio reperimus.

7. Ambo condidère, vel in tantum auxere Thebas Ægyptias, alio nomine Diospolin, ut pro conditoribus haberentur.

8. Ambo totius Ægypti faciem immutarunt, quæque prius aperta et planis campis porrecta fuerat, equita-

* Herodot. Diodor. Apollodor. &c. ut supra.
† Diodorus Sic. p. 35—143.

tui

tui vix permeabilem reddidere ductis
ubique a Nilo ad urbes alveis navi-
giorum capacibus. Quod sane plus
una vice fieri non potuit.

9. Ambo dolo fratris si non peri-
erunt, (de quo dubitatum est) certe
summum vitæ periculum adiere.

10. Ambo primi omnium trium-
phum curru agere instituerunt; quo-
rum Osiris poetice fingitur a tigribus,
Sesostris historice dicitur a captivis
regibus quadrijugis tractus fuisse.

11. Ambo regnarunt 28 aut 30
annos circiter*.

12. Ambo suæ familiæ penultimi
fuere, nec plus quam unum hære-
dem de suo sanguine habuere†.

13. Bacchus seu Osiris duabus
γυναικῶν seu ætatibus hominum Troja-

* Plutarch. de Is. et Os. p. 356—367.

† Herodot. lib. ii. c. 111, 144.

num bellum antecessit: Post Sesof-
trin duo reges idem intervallum re-
plent. Regna vero in veterum cal-
culis idem vulgo valuisse videntur
quod hominum ætates.

14. Rursus alio modo ad eandem
conclusionem devenitur. Sefacus seu
Sesostris Judæam invasit et spoliavit
A. P. J. 3743. Ante Christum 971.
Sennacheribus Ægyptum tunc a Se-
thone regnatam A. P. Jul. 4002.
Ante Chr. 712. Anni sunt 259.
Sethon a Sesostri decimus numera-
tur ab Herodoto: Jam si decem re-
gum cuique tribuas annos regni 26,
idem fere numerus exurget.

In seculis et regionibus adeo re-
motis haud facile quicquam clariùs
demonstrabitur, quam tot caracte-
res eximii et singulares, totque res
gestæ non vulgares simul arguunt
Osirin, Bacchum, Sesostrin, et Sesa-

cum varia tantum nomina esse unius ejusdemque viri, et Osirin aut nunquam aut sub persona Sesostris extitisse. Qua re stabilita liquido sequetur expeditionem Argonauticam, mutationes civitatum in Peleponneso ex descensu Heraclidarum, migrationes Græcorum in Asiam Minorem, &c. vel in iis temporibus contigisse in quibus ea disposuit Cl. Newtonus, vel quam proxime*.

Dum

* Non nescimus nuperrime accidisse, ut vir ingenio et eruditione præstans^a, *quum ratus sit* ad Divinam Legationem Mosis demonstrandam aliquo modo pertinere, ut probetur Osiris non esse idem cum Sesostris; omnia huc allata in lufum jocumque verterit, institutâ comparatione Arthuri illius fabulosi cum Wilhelmo Normanno, quos æque bonis rationibus in unum hominem conflari posse ait (quamvis nihil fere habeant in-

^a D. Warburton Divina Legatio Mosis demonstrata, &c. Tom. 2°.

ter

Dum singulas ejus tractatus posthumi partes accuratius excutio, in alia veteris historiæ capita sensim delapsus sum. Ita tandem deveni, curiositate primum, deinde gravioribus causis inductus ad disquisitionem illam ex omni chronologiâ nobilissimam, et per plurima secula vexatissimam de anno na-

ter se commune aut simile) ac nos Osirin cum Sesostris confundimus. Et de hac re disputationem in 70 paginas et ultra producit. In quâ tamen hæc nostra de Sesostris neque negat, neque refellit, sed irridet. Alia vero quædam Newtoni dicta de fero inventis ab aliquo rege artibus, armis, instrumentis oppugnat, et ea quidem parte causæ vincit. Nam ut ista longe ante Sesostris ætatem apud Ægyptios reperta sint, Scriptura Sacra jubet credere, ab ullo unquam regum inventa esse haud ita certum. Sed ea prius non attigimus, ut quæ nihil ad propositum nostrum attinent, neque nunc nos movent, ut pedem retrahamus ab ista Cl. Newtoni conclusione Sefacum Sesostrin, Osirin, et Bacchum fuisse. Lite jam contestatâ judicent eruditi.

tali

tali et emortuali Jesu Christi. In qua si post omnem indagationis laborem verum non essem, ut mihi videor, affecutus, sed umbram tantum amplexus; non tamen turpius defecissem, quam ante me multi sagacitatis et literarum laude clarissimi, atque interim communem cum illis venandi voluptatem habuissem. Quicquid sit id quod ex hac perquisitione deprehenditur, tibi, præsul ornatissime, dicatur, cui debiti sunt studiorum meorum fructus tum ex multis aliis nominibus, tum quod ea quondam dirigere benignissime dignatus es. Te obsecro, ut eadem patientia, qua pridem solitus es, indicare et corrigere velis (et certe nemo viventium melius poterit) siqua forte errata occurrent in iis conclusionibus quas contra torrentem opinionum inter

inter literatos vulgarium obnixus feci. Nihil enim libidine contradicendi, aut novitatis amore impulsus conjecturis meis indulgi; nihil asserui nisi argumentis inductus, quæ me cogere videbantur, nec indulgentiam tuam peto nisi si mereantur et sana sint.

Tibi devotissimus

NIC. MANN.

LECTORI.

Corrigenda.

- Lectori. Pa. 2. l. 8. anno leg. animo
 p. 14. l. 8. κακοποιος l. κακοποιος
 p. 16. l. 25. post praesides adde, que
 p. 35. l. 2. post ante adde, menssem
 p. 45. l. 12, 13. quam tu l. pro qua tu [Ahaze] metuis
 [Ahaze] vexas,
 p. 48. l. 13. dominatu suo l. cum filio Antipatro domina-
 complexus est, tu suo complexus erat
 ibid. l. 19. post Ideo inferre [Noldio nihilominus]
 ibid. l. penult. quam tu [A- l. pro qua tu [Ahaze] metuis,
 haze] vexas,
 p. 54. l. 13. quo l. circa quod
 ibid. l. 17. post Christus; reli- probemus l. sine punctis
 qua usque ad
 ibid. l. ult. adde vid. p. 84.
 p. 55. l. 9. descriptio seu l. seu descriptio
 p. 57. l. 15. esse l. esset
 p. 75. l. ult. morosiorum l. morosiores
 p. 121. l. 4. post Canon punctum dele
 p. 134. l. 15. 4746. l. 4546
 p. 157. l. post nationi punctum dele
 p. 160. l. 7. post interpretantur adde, quidam
 p. 166. l. 18. eloquentiae l. scientiae
 p. 210. l. 18. videntur l. videtur
 p. 221. l. 1. utrisque l. utriusque
 p. 230. l. 16. Maimonides l. Maimonide
 p. 244. lin. penult. p. 100 l. p. 239
 p. 251. l. 2. post seclatorum adde, consputatio colaphique
 ante tribunal Esai. l. 6. &
 liii. 3, 4, 5, 6. Matt. xxvi.
 67. Joh. xviii. 22.
 adde, praetereuntium convicia,
 Ps. xxii. 8. Matt. xxii. 4-
 ibid. l. 6. post propinatio

LECTORI.

QUUM primum hoc opusculum
 Anglice in publicum ederem, vi-
 ce praefationis functa est epistola, quam
 ad Reverendum admodum Patrem
 D. D. Franciscum Hare Episcopum
 Cicestrensem scripseram, mihi jam
 inde a pueritia semper amicissimum,
 et tunc summa ingenii et eruditionis
 laude fruentem, nunc e vivis erep-
 tum. Eandem tamen Latine reddi-
 tam heic quoque denuo praefigere li-
 buit, tum ut Chronologiae Antiquae
 aliquod adminiculi astruerem, tum ut
 erga doctissimum praesulem cujus bor-
 tatu mea haec eruditae exteris in com-
 muni literatorum lingua jam propo-
 nuntur, et erga patriae suae certe, si

LECTORI.

non seculi, decus Newtonum meæ quoque venerationis extaret testimonium.

Instituti nostri ratio fuit de singulis quæstionibus, quæ in hac materia uberrime profurgunt, aut saltem de præcipuis sententiam nostram clare proponere, argumentis stabilire, et objecta, ut occurrebant anno, diluere. Nam aliena convellere, et lapsus magnorum virorum perquirere et prodere infinitum fuisset, et si non infinitum, ingratum tamen.

Sunt qui postea ex his aliqua obiter perstrinxere, sed in totam argumentationem descendere noluerunt. Duo tantum ex professo contra scripserunt, Gul. Whistonus, ex aliis scriptis notissimus, Dissertationem demonstrantem Christi ministerium per quatuor annos ad minimum durasse, quod ex*

* Sex Dissertationes Lond. 1734.

LECTORI.

itineribus Christi, et e patribus antiquis eruere conatas est contra unius anni assertionem, quam a Valentino Hæretico haustam dicit.

Alter homo paulo iracundior, sed anonymus tamen, nuperus historiæ vindex de 70 Interpretibus, quæ sub nomine Aristæ seu Aristæi circumfertur, mihi quasi evangeliorum oppugnatore invidiam concitare voluit sub titulo Criticæ Examinationis Evangeliorum S^{ti} Matthæi et S^{ti} Lucæ. In qua post aliquot in audaciam in re critica meam superbiamque convitia, conjecturam suam proponit, Christum nempe natum esse die Decembris 25° A. U. C. 750; hoc est, ut post Keplerum omnes astronomi, et plerique docti hodie credunt, novem totis mensibus post Herodis Magni obitum. Eam conjecturam ut suffulciat, Saturnino præfecturam in triennium prorogat, Herodis

LECTORI.

Herodis obitum in sesquiannum differt, et contra eclipsin a Josepho memoratam, et a Keplero computatam, quæ mortem illam præcesserit, eclipsin aliam spuriam de suo comminiscitur. Tum quasi re bene gesta triumphum canit præfixo in fronte libelli dicto vetere, magna est veritas et prævalebit.

Næ ille parum scit quam libenter me patiar a veritate in triumpho duci, qui precari didici, ut tam in terra quam in cælo regnet, et siquid in his chartulis ei vel levissime adversetur, id omne oblivione quam citissima ut pereat exopto.

Mihi vero adversus alienos errores certamen instituere non est animus; satis beatus, si meos corrigere sciero. Itaque contra omnium horum stricturas non aliam defensionem aut responsum paravi, quam ut longior essem in explicandis et confirmandis nonnullis,

LECTORI.

nullis, in quibus brevitatem meam prius offendiculo fuisse audieram. In tantum profuerunt adversariorum reprehensiones. Iidem tamen alia plura errata condonarunt aut silentio præterierunt, quæ egomet mihi non ignosco, quamvis ad subjecti materiam haudquaquam pertinerent. Inter corrigendum accessit novum argumentum a celebratissimo illo Esaiæ vaticinio de Virgine filium pariturâ cap. vii. com. 16. quod spero neque Christianis injucundum fore, neque Judæis inutile.

Nam in Judæorum præcipue gratiam hujus tractatuli magna pars elaborata est, eo proposito, ut dum calamitates veteres peccataque proavorum, (eheu Deus bone, anne nostris graviora potuerunt esse?) et continuatam jam ultra sedecim secula servitutem jejuniiis annuis deplorant, serio tandem

LECTORI.

dispiciant, annon a spretis praveque detortis Vaticiniis malorum suorum causæ sint petendæ; An ex oraculis pluribus non constet Messiam ante casum templi secundi prodire debuisse: An ex Dei decreto apud Daniele non esset venturus Messias et exscindendus anno post Esdræ migrationem 483°, seu Per. Jul. 4739: Et an alius ullus quam Jesus eodem anno Messias a populo dictus sit et excisus, prout tradunt historici, fidei in hac re minime suspectæ, et exceptione majores, quos evangelistas vocamus.

CON-

CONSPPECTUS OPERIS

Prior Dissertatio.

PROœmium de Vaticiniis ad Christum spectantibus. pag. 1

C A P. I.

Vaticinium Jacobi Patriarchæ moribundi Gen. xlix. 10. explicatum. 2

C A P. II.

In eo non promissus est Judæ posteris dominatus regius absolutus. 6

C A P. III.

Sed duratio imperii civilis a Synedrii principibus nativis administrati. 8

C A P. IV.

Mansisse hoc imperium etiam post Christi mortem usque ad bellum Vespasiano duce inchoatum pluribus exemplis evincitur. 12

a 4

C A P.

Conspectus Operis.

C A P. V.

*Sex indicia natalis anni Jesu Christi quæ
apud evangelia occurrunt.* 18

C A P. VI.

Natus est Jesus regnante Herode Magno. 20

§. 1. *Herodes alienigena non fuit, sed Judæus natus.* ibid.

2. *De tempore a quo regnum Herodis incepisse dicitur.* 26

Herodis regni duplex initium, prius U. C. 714, posterius U. C. 716.

3. *Herodem obiisse anno Per. Jul. 4710, U. C. 750. pluribus argumentis monstratur.* 32

4. *Natus est Jesus multo plus quam tribus mensibus ante Herodis obitum; quia parum credibile est Magos advenisse paulo ante vel statim post Purificationem B. Virginis.* 36

5. *Idem probatur ex itinere ad Nazaretam post Purificationem, redituque ad Bethlehemum ante Magorum adventum.* 39

6. *Objectio grammaticalis Grotii solvitur.* 41

7. *Jesus anniculo minor non fuit in cæde infantium Bethlemiticorum.* 42

8. *Si,*

Conspectus Operis.

8. *Si, ut omnes veteres tradunt, Jesus biennium mansit in Ægypto, tres fere annos habuit quum revocaretur.* 44

Revocatus est autem A. Per. Jul. 4710.

U. C. 750. 45

C A P. VII.

Idque ab Esaia prædictum est cap. vii. v. 16.

Christum seu Emanuelem prope tres annos ætatis habiturum, quum e Palæstina peritulum esset imperium regium. 45

C A P. VIII.

Natus est Jesus sub prima descriptione Judæorum ab Augusto Cæsare imperata, præsidibus Quirinio simul et Saturnino.

55

§. 2. *Descriptio tamen ista a neutro exacta videtur, sed ab Herode solo.* 60

3. *Differentia primæ descriptionis sub Quirinio ab altera sub eodem præside.* 61

4. *In prima descriptione simul in Cæsaris et Herodis verba jurare coacti sunt Judæi.*

66

5. *At juramento astricti sunt Judæi A. U. C. 747. eodem igitur anno natus est Jesus.* 68

6. *De*

Conspectus Operis.

6. *Descriptio ista finita est ante hiemem A. U. C. 747, ideoque natalem Jesu ante hyemem evenisse ostenditur.* 72

C A P. IX.

Non tardius evenisse subindicant Angeli verba Josephum ex Ægypto revocantis.

78

C A P. X.

Non citius evenisse probant Hymni Angelici verba: Et super terram pax. 88

C A P. XI.

De mense ac die natali nihil certi. Clementis Alex. seculo creditum est Christum vere natum esse. A quo fonte festum natalitium 25° Decembris derivatum videtur. 84

C A P. XII.

Si A. U. C. 747. natus est Jesus, ex vice Zachariæ sequitur ut natus sit non hyeme sed vel vere vel autumnus ejus anni. 86

§. 1. *At non autumnus natus probat rerum gestarum in Herodis domo series. Restat ergo ut vere natus sit.* 91

C A P. XIII.

Ex capite 3° S. Lucæ non potest accurate definiri annus Jesu natalis. 92

Secunda

Conspectus Operis.

SECUNDA DISSERTATIO

DE ANNO

CHRISTI Emortuali.

ANNI Christi emortualis signa non aliunde quam e sacris literis petenda; ea quinque sunt. 97

C A P. I.

Ex Dei decreto apud Danielem cap. ix. excindendus erat Christus post annos 483 computandos ab egressu mandati regii ad extruendum mœnia domosque Hierosolymæ.

101

Postulata prævia ad explicandam eam prædictionem.

109

1. *Annorum hebdomadas intelligendas esse.* ib.

2. *Hebdomadarum seriem continuam esse, nec interrumpendam.* ibid.

3. *Summam annorum exæquare totidem Julianos. Obiter de annis dierum 360, de annis Ægyptiacis et Nabonassarais.* 110

4. *Ab*

Conspectus Operis.

4. *Ab exitu alicujus mandati regii 70 hebdomadas incepisse; sed non ab exitu primi, neque secundi, neque quarti.* 117

C A P. II.

Conjectura qua in re sectam suam fundarint Herodiani. 119

C A P. III.

A tertio demum e quatuor mandatis Esdræ dato anno Artaxerxis septimo, Per. Jul. 4256, 70 hebdomadas numerandas esse. Artaxerxem patris in locum statim successisse. A. Per. Jul. 4249. 120

C A P. IV.

Esdras mœnia Hierosolymæ jam pridem diruta extruxit, Nehemias reparavit tantum. 123

C A P. V.

Prima portio e 7 hebdomadis constans exit in paschate A. P. J. 4305, in quo spatio urbs ædificata fuisse videtur. 125

C A P. VI.

Secunda e 62 hebdomadis constans inde protenditur usque ad pascha anni Per. Jul. 4739, quo perimendus erat Messias, non ultra. Neque dilationem ullam patiuntur oraculi

Conspectus Operis.

oraculi verba, nec plus uno anno prædicationis. 128

C A P. VII.

Tertia ex unâ hebdomadâ definit A. Per. Jul. 4746. 132

C A P. VIII.

Dimidium hebdomadæ, quo cessaturum erat sacrificium, non ad Antiochi Epiphanis tempora referendum est, sed immediate præcessit obsidionem Titi. 133

C A P. IX.

E sex notis apud evangelium Lucæ idem annus Passionis elicitur, qui ex vaticinio apud Danielelem, nempe Per. Jul. 4739. 139

Quum Jesus in baptismo annos ætatis 30 circiter habuerit, quumque non plus anno prædicarit, necesse est ut obierit anno Per. Jul. 4739. U. C. 779. 150

Annum prædicationis ostendit Lucas: Nam quum duos tantum Christi annos notis chronologicis signavit, ut in primo natalem, ita in ultimo fere cum baptismo mortem posuit. 152

C A P.

Conspectus Operis.

C A P. X.

Quum baptismus sub Pilato fuerit, non potuit omnino præcedere annum Per. Jul. 4738, nec mortem Christi plus quam 15 mensibus. 153

C A P. XI.

Christus missus est ad publicandum unum annum Dei acceptabilem, non annos. 155

C A P. XII.

Vetustissimi et præstantissimi scriptores Christiani unum fuisse constanter perhibent. 158

C A P. XIII.

Matthæus, Marcus, et Lucas unum supponunt. 168

C A P. XIV.

Johannes duo paschata non plus memorat, et festa tantum unius anni. 169

C A P. XV.

Johannis caput 6^m. ante 5^m. ponendum est. 170

C A P. XVI.

Restitutis in locum suum capitibus Johannis historia cum exigua emendatione unum annum comprehendit. 173

C A P.

Conspectus Operis.

Obiter alia emendatio cap. xix. v. 14. proponitur. 175

C A P. XVII.

Conspectus quatuor evangeliorum chronologicus. 180, 181

C A P. XVIII.

Christus negotiatores templo expulit non nisi prope ultimum vitæ pascha. 211

C A P. XIX.

Judæorum responsum quadraginta et sex anni, &c. monstrat id factum fuisse A. Per. Jul. 4739. 214

C A P. XX.

Quum Dominus feria sexta et paschatis Judaici festo crucifixus sit, id ex calendario Judaico hodierno contingere non potuit nisi anno P. J. 4739. U. C. 779: Martii 22°. 216

Calendarium hoc Judaicum vetustius esse Christi seculo probatur e Galeno, Rabbinis, Aben Ezræ loco de Tekuphæ mutatione, et Anatolio apud Eusebium. 219

C A P. XXI.

Idem præcipue convincitur ab ejus calendarii convenientia cum historia vetere, et cum Solis Lunæque defectibus apud annales antiquos memoratis. 223

C A P.

Conspectus Operis.

C A P. XXIII.

Judæos veteres non a phasi seu primâ visione Lunæ, sed e tabulis Neomenias indixisse contra plerosque doctos ostenditur.

230

C A P. XXIV.

Pascha in feriam sextam bis tantum cecidit ante annum Tiberii 22^m, nempe A. U. C. 779, et 786, æræ vulg. 26 et 33. Posteriores epocham respuunt evangelia; quare necesse est ut vera sit prior, Martii die 22. Æræ vulgaris anno 26.

238

C A P. XXV.

Christum obiisse Martii die 22 dixit Concilium Cæsariense A. D. 195. et multos id credidisse Clemens Alex. obiisse anno 12 Tiberii Tertullianus, et alicubi Clem. Alex.

243

C A P. XXVI.

Consecratoria duo de natali Domini anno et de tota historiâ Sⁱ Pauli.

247

C A P. XXVII.

Epilogus. Verum tempus mortis Jesu eundem evincit esse Messiam.

250

De

(i)

De vero Anno Natali

C H R I S T I.

IN plenitudine temporis emisit filium suum Deus, inquit apostolus, seu illo ipso tempore, quo adventurum eum ab antiquo promiserat. Tam enim tempus, quam locus, tribus, familia et alia ad nasciturum olim Messiam pertinentia, ante plurima secula diversis Hebrææ gentis principibus ac prophetis enunciata fuerant, aliquando plane ac dilucide, ut scirent et expectarent omnes, gaudiumque præsumerent fideles: sæpius vero per ambages et figurarum involucra oculos alias perspicaces fugitura; obsignata Dei decreta dixeris, non nisi præstituto eventus die referenda: non itaque ad explendam curiositatem humanam, futurorum cupidissimam, prædicta sunt, neque etiam ad edocendos illos, quibus mandata sunt, viros sanctos, quos ipsos oraculorum suorum interpretationem interdum petiisse legimus; sed divina potius

B

testimo-

testimonia fuerunt, apud veteres Hebræos deposita, quæ deinde post decursum plurimum seculorum spatium ab effectibus explicata, Numinis providentiam, majestatem, et imperium in res mortalium apud posteros eorum clarissime comprobarent: quæ porro posterius ut errabant vel commercii causa sparsi, vel etiam bellis deportati, ubique profiterentur ab unico vero Deo promulgata, universi rectore: illum ab omni retro ævo per vates suos edixisse, ex Judæa olim profecturum, qui rerum potiatur, cuique gentes omnes domino et regi pariturae sint.

CAP. I.

Vaticinium Jacobi Patriarchæ moribundi,
Gen. xlix. 10. explicatum.

Conantibus igitur resolvere quæstionem illam, ex omni historia nobilissimam simul et obscurissimam, de tempore natalis et mortis Domini Jesu, primum occurrit illud celebratissimum Jacobi patriarchæ vaticinium, Gen. xlix. 10. Quod sanctissimi senis anima jam jam terras relinquens, et cælo propior, Deoque plena, effudit de fatis fortu-

fortunisque posterorum Judæ et de Messiae venientis seculo. Fatendum quidem est a recentioribus Judæis hoc oraculum haud magni æstimari, sordescere potius, quum vel sensum verborum interpretationibus elevent, vel effectum suum habuisse pernegent. Nos qui promissum mundo Messiam bonoque publico humani generis nasciturum ab unius populi peccatis retineri ac retardari potuisse non credimus, effati hujus veritatem et efficaciam constanter tuebimur.

Jacobi verba hæc sunt, לא יסור שבט
מיהודה ומחקה מבין רגליו עד כי יבא שלח
ולו יקרה עמים.

Quæ Santes Pagninus ita ad verbum reddidit, *Non recedet virga ex Judah et legislator de inter pedes ejus usquequo veniat Silo, et ei obedientia populorum.* Nobis singula explicanda sunt.

Judah non proselytos significabit, nec socios aliunde ortos, qui se tribui Judæ adjunxerint, sed solos e Juda prognatos, in extremis præcipue diebus, seu seculis captivitatem Babyloniam sequentibus; quo sensu *extremitas dierum* iterum usurpatur, Deut. iv. 30. tunc enim primum populus

ille Judæi, teste Josepho, terra ipsa Judæa appellari cœpit.

Virga seu sceptrum Judæ, et legislator (Syro, juris expositor) *de inter pedes ejus*, imperium indicant tribule, non absolutum quidem illud, nullique obnoxium extraneo, sed domi saltem principatum rerum civilium, jurisque dictionem ab Judæ sanguine orituris continuandam.

Usquequo veniat Silo, et ei obedientia populorum. Ita hæc membra in unum conjungit sagacissimus Medus noster, ut *veniat* tam ad *obedientiam populorum*, quam ad *Silo* referatur, quam interpretationem, quum facta comprobent, minime negligendam putem. *Silo* personam esse, ut loquuntur grammatici, non rem inanimatam quampiam, arguit fatis vel clausula, quæ sequitur, *et ei obedientia populorum*; Messiam designari consentiunt non Christiani modo, sed et e recentioribus Judæis ipsis aliquot eruditi, atque de vetustioribus id clarissime contestantur libri apud ipsos omnium celebratissimi, Talmud, atque paraphrastæ tres et commentatores omnium antiquissimi. *Venit autem Silo*, quum prædicationem auspicaretur.

Et ei obedientia populorum, non *populi* Israelitici, quod versio Anglica videtur significare,

nificare, cum Hebraicum *עַמּוּ* plurale sit. Obedientiam vero illam gentium postmodo futuram, adeoque hanc vaticinii Jacobi partem Jesus ipse, dum inter homines ageret, optime interpretatus est, quum iterum aliis verbis prædiceret, non ante venturum reipublicæ Judaicæ casum, quam vocatæ fuerint omnes ubique nationes ad obedientiam Deo præstandam: *Et prædicabitur istud Evangelium regni (Dei) in toto terrarum orbe, ut sit testimonio omnibus gentibus, et tunc veniet finis.* Matth. xxiv. 14. Marc. xiii. 10. Rem ad effectum perductam, et citationem universi generis humani ad omnes terrarum angulos, in quantum habitatæ tunc temporis erant (quum partem orbis magnam habitantibus vacuum jacuisse tradunt historiæ Americanæ) quaquaversum perlatam fuisse, Paulus, qui quatuor annis ante excidium Hierosolymæ obtruncatus est, rescivit tamen ante obitum suum, et Romanis annunciavit c. x. v. 18. his verbis: *in omnem terram exivit sonus eorum, et ad ultima orbis terrarum verba eorum.* Id quod et Colossensibus scripsit c. i. v. 6, 23. *Evangelium prædicatum fuisse omni creaturæ quæ sub cælo est.*

Paraphrasis igitur hujus loci genuina ac vera hæc videtur : manebit semper in Judæ posteris imperium tribule et reipublicæ forma principibus è sese oriundis propriisque legibus administratæ, neque omnino peribit, nisi post Christi adventum et post promulgatum per omnes gentes Evangelium ; nam octingentis pæne annis citius ab reliquis decem tribubus potestatis civilis reique publicæ species prorsus omnis sublata est, quando a Salmanasare Assyriæ rege in captivitatem abductæ sunt ; deinceps inter nationes versus orientem et aquilonem ita dissipatæ et quasi demersæ ut nomen quoque amiserint.

CAP. II.

In Jacobi prædictione non fuisse promissum Judæ posteris dominatum regium absolutum.

Vaticinii hujus commentarius et interpretis optimus erit historia Judaica. Exinde discimus impletum fuisse, non in dominatu foris libero, et ab exteris regibus soluto, sed in constitutione internâ summæ potestatis in rebus sacris et civilibus, quæ apud Judæos a captivitate Babylonica ad Vespa-

Vespasiani usque tempora durarit. Imperium enim extrinsecus illibatum et integrum nullique subiectum per totum illud sex seculorum spatium, quod post reditum e Babylonia effluxit, nunquam quod sciam Judæ posteris contigit ; sed regibus alienis, primo Persæ, deinde Syro, vel Egyptio, aut Romanis denique per vices obsequia gentis, et tributa concessere, nisi per 67 circiter annos, ab Antiochi Sidetæ numerandos morte, quæ Johannem Hyrcanum servitio exemit, usque ad certamen Hyrcani et Aristobuli, in quo minor viribus Hyrcanus imploravit opem Pompeii, et ab eo expugnatâ Hierosolymâ frænum recepit A°. P. J. 4651. Sed neque legatos regum, qui Judææ præerant, ab Juda derivasse stirpem compertum, præter Zorobabilem ; aliquos certe præfides constat, ut et omnes a Romanis missos, ab Judæ sanguine alienissimos fuisse. Quin et reges ex Asmonæa domo Levitæ fuere, Herodes vero, si Eusebium, et vulgo receptam opinionem sequamur, nulli ex omnibus Israelitarum tribubus accensendus erit, sed vel Syrus profelytus ex Ascalone, vel Idumæus dicendus. Sed de isto alibi fufius differtur. Interea rem nobis nequaquam expediant, neque satisfaciunt illi, qui Judæos dictos

dictos aiunt omnes, qui e reliquis tribubus se Judæ adjunxerant, aut profelytorum posteros esse Judæos adoptivos. Nec enim vel appellatione vel adoptione hujusmodi commentitiâ unquam efficietur, ut Judæ sint posterii qui e Juda non sint procreati.

CAP. III.

Prædictam fuisse durationem imperii civilis a Synedrii principibus nativis administrandi.

Quum itaque post captivitatem Babyloniam neque regum in Judæa ordo perpetuus, sed Aristocratia potius invaluit, nec ipsi reges aut legati semper e tribu Judæ fuerint; ubi reperiemus vaticinii hujus impletionem, et legiflatorum sive rectorum civilium seriem ab Judæ semine demissam, et usque ad extremos dies finemque reipublicæ Judaicæ continuatam? Synedrii magni Hierosolymæbini ex præcepto Dei instituti erant præsides, in rebus divinis summus Pontifex, alter in civilibus *Nasi* seu princeps aut judex appellatus, semper e tribu Judæ domoque Davidis sumendus; qualem etiam ante captivitatem sub Judææ regibus non defecisse monstrant loca satis multa; postea vero nullo unquam tempore

tempore defuturum, quamdiu res Judaica staret, clare prædixit tum etiam Jeremias, cum Hierosolymam obsideret Nabuchodonosor, genusque omne regium jamjam sub irato victore causurum videretur; — Sic ait *Jehova*, si non fædus meum interdiu et noctu, si statuta cæli et terræ non disponam; etiam semen Jacobi et Davidis servi mei spernam, ne sumam de semine ejus qui dominantur in semen Abrahami, Isaaci, et Jacobi, quum reduxero multitudinem captivam eorum, misertus ipsorum. Idem Judæis in Babyloniam jam deportatis et sub jugo gementibus reditum futurum pristinamque felicitatem pollicitus, addit, *Et erit princeps ejus ex ipso et dominator ejus e medio ipsius prodibit.* Quod ut sæpe alias promissum invenimus, ita et usu venisse post reditum gentis e Babylonia patet vel e 2 *Chron.* v. 2. (libro post illa tempora conscripto) *Nam Juda prævaluit fratribus suis, et antecessor est ex eo.* Et præsidum hujusmodi sive rectorum civilium successionem perpetuam ad excidium usque urbis perdurasse consentiunt, siquid id est ponderis, annales Judaici. Ita enim historia illa, quæ Cabbala vocatur, *In templo secundo hæc fuit consuetudo, ut rex e familia Hasmonæorum et servis*

servis eorum filiis Herodis educeret ac reduceret exercitum, curaretque omnia quæ ad regnum pertinerent. Verum quæ ad legem spectabant, statuta ac judicia ad os principis de domo Davidis fuere facta, et juxta mandatum Pontificis et Synedrii, quibus consimilia affert Zemach David.

At dicet aliquis umbras tantum et simulacra dominantium fuisse istos principes cum fenaculo suo, quando re ipsa Syros Judæi vel Romanos dominos agnoscerent. Imo vero non sub Syris modo Romanisque, qui provinciis ad fines imperii positis servitutis jugum minus aggravabant, sed sub Hasmonæis etiam regibus summam potestatem penes Synedrium mansisse auctor est maximus Grotius in commentario ad Matthæi verba c. v. v. 22. *tenebitur confessu*, ubi subindicatur lapidationis pœna, quam illo seculo peccantibus vulgo irrogabat Synedrium. Et si eruditissimo Seldeno fides, qui omnia huc spectantia diligentissime perscrutatus est, *nihil omnino sive imperii sive jurisdictionis eminentissimo huic consistorio deerat.* Itaque potestatis insigne sceptrum regum in confessu semper asservatum, et ante principem a Davide prognatum positum traditur. Nec leviam jurisdictionis hujus concilii exempla duo a Josepho

Josepho referuntur, unum in Herode editum, qui in judicium ab eo vocatus est de latronibus quibusdam, quos indemnatos necasset, quamvis tum Galilææ Tetrarcha, et exercitus ductor esset. Comparuit quidem ille, sed satellitio tam numeroso stipatus, ut primo conventui pavorem incuteret, quum cædem et sanguinem meditari videretur, et hostis potius præ se ferret speciem quam rei. In eum tamen denique redactus est locus, ut de vita periclitaretur, neque aliter adjuvari potuit ab Hyrcano, qui ei impendio favebat, nisi clam submisso consilio, ut se fugâ eriperet. Alterum exemplum Hyrcanus ipse dedit, quemadmodum res gesta refertur in commentariis ab Herode scriptis; Hyrcanum enim ipsum, Asmonæi generis ultimum, qui non multis ante annis Judæorum Ethnarcha fuerat, et Pontifex Maximus, in judicium adductum, criminante acriter Herode (sed falso ut Josepho visum) insidias in se structas, Synedrium capitali supplicio affecit. Ad hunc modum sceptrum, etiam sensu astricto et proprio, ab Juda nunquam recessit, neque defecere legum latores seu judices, ab illo orti ante adventum Jesu, quem nos Silo Messiamque jure optimo dici credimus.

CAP. IV.

Mansisse hoc imperium etiam post Christi mortem usque ad bellum Duce Vespasiano inchoatum exemplis pluribus evincitur.

IMo ad tempus usque belli Judaici Vespasiano duce gesti, penes Synedrium et stirpis Davidicæ principem perduravit summa rerum, teste Josepho in libello de vita sua, quo nos docet se ab illis Galilææ præfectum datum. Auctoritatem quidem Synedrii jam ante mortem Christi haud leviter imminutam, et seniores plebeculam verentes reperimus, quando Messiae sui, mortalibus universis imperaturi, (quem illo fere tempore venire debere subductis rationibus putabant omnes) expectatione erectus populus, omne alienum jugum impatienter ferret, et Romanos dominos indignatus, et pontifices annuos ab illis productos, senatus sui prudentiam aspernaretur. Mansit tamen legibus potestas antiqua, neque unquam sublatum est a Romanis vitæ necisque arbitrium, quod plurimi eruditi voluêrunt, neque quum Archelao legato Augustus Judæam in provinciæ formam redegit, neque quadra-

quadraginta annis ante excidium Hierosolymæ, quod ex Talmudistis nonnulli temere collegerunt, errore manifesto, ut Seldenus ait. Illi enim quum dicunt Synedrii magni jurisdictionem in causis capitalibus 40 annis ante everfam Hierosolymam periisse, non asserunt, ut recte animadvertit idem, a Romanis extinctam fuisse; sed senatores audaciam perditorum civium frequentesque rapinas ac cædes detestatos, locum unicum, in quo judicia lege haberi poterant, Gazith appellatum, sponte deseruisse, atque hoc modo judicia quidem ad tempus intermisisse, non autem in totum sic abdicasse ut ea repetere postea non potuerint.

Est tamen aliud quoque, quod multis fidem fecit interdicta Synedrio fuisse etiam ante mortem Christi judicia capitalia, quod senatores ipsi Pilato responderint, *Non licere sibi quenquam interimere.* Quod tamen non simpliciter et absolute accipiendum esse, ex eo monstratur, quod ipsi in curia sua Christum blasphemiae condemnatum morti addixissent, quia se filium Dei professus, esset. Hominum artificium id fuisse videtur, ut quum metuerent Jesum quasi falsum prophetam mactare coram populo, qui eum veracem crederet, mallent instare Pilato, ut

ut eundem crucifigeret, quasi læsæ majestatis imperatoriæ reum, ut qui regnum affectasset. Quum itaque sibi non licere inquirunt quemquam interimere, idem valet ac si respondissent, nobis non licet, quoniam ad te solum pertinet, delictorum contra Cæsarem pœnas exigere. Potuissimus lege nostra cum eo agere, sed quia κακόπιος, id est, seditio- num autor est, tibi puniendum tradimus. Nam magistratus Judæos jus gladii tunc amisisse, neque potuisse quocunque modo peccantes extremo supplicio afficere, ut interpretantur plurimi, non est verum.

1. Id liquet, quia paucis posthæc annis sub eodem præside Pilato idem Synedrium suffragiis fere omnibus S. Stephanum damnavit et lapidibus obruit. Res quidem tantum ardore gesta est, ut pro tumultu habeat Grotius. Credibile est potius omis- sam ab historico sacro unam aut alteram formularum in judiciis solennium, quam ut senatus gravissimus vel potestatis et officii sui limites, vel Pilati inspectantis mores et ingenium rapax, sævum, atrox, ita parum nosset, ut in tumultus erumperet. Nam quamlibet inique actum sit, ritus tamen aliqui ad præscriptum legis Mosaicæ servati videntur.

2. S.

2. S. Paulus ipse se ait novam sectam Christianorum usque ad mortem persecutum esse ex autoritate et procuratione Pontificis Maximi, qui Synedrii princeps alter erat. *Act.* c. xxii, et xxvi.

3. Multis post annis, imperante Nerone, Tertullus seniorum confessus patronus apud Felicem præsidem violata jura patria conqueritur, et vim Synedrio factam a Lyfiâ præfecto cohortis Romanæ, quæ ad templum in statione erat, quod quum Paulum ex lege sua judicatum iret, ille reum e manibus eripuisset.

4. Mortuo Festo, ante Albin præsidis adventum, urgente Anano sive Annâ Pontifice Maximo, prioris Annæ filio, Caia- phæ leviro, Jacobum Domini fratrem et plures alios capite plecti imperavit Synedrium. Id factum quum dolerent omnes boni, Albinum impulerunt ut Annam graviter ob- jurgaret, non tamen quod majora, quam lex permetteret, ausus esset, sed quia tantas res, se non expectato, occepisset.

Pluribus exemplis opus non est ut osten- damus neque ablatum nec abdicatum a Synedrio vitæ necisque arbitrium, aut rerum civilium administrationem, etiam post Christi obitum. Josephi tamen testimonium ad- jungere

jungere placuit, Pontifices Maximos etiam Herode et Archelao regnantibus rempublicam administrasse, ab illo vero tempore deinde regiminis formam aristocraticam cui præesset Pontifex Max. rursus invaluisse, quæ quondam per 430 annos ab exitu e Babyloniâ usque ad Asmonæorum regum et Herodis potentiam nimiam satis feliciter duraverat. Ad hunc vero locum recte animadvertit doctissimus Seldenus Josephum, qui pontifex ipse esset, pontificis tantum summi mentionem fecisse, quasi solus ille Judæo senatui præsideret, omisso prorsus principe civili e genere Davidis, ex quo tamen aliquos usque ad extremum reip. casum superstitēs floruisse fidem facit anxia illa et acerba omnium inquisitio qui e domo istâ forte superessent, primo a Vespasiano, atque iterum a Domitiano facta, quam memorant Eusebius et Hegesippus. Gratum in vulgus illud Senatûs sui sub duobus principibus imperium, diuque ampliore sub Romanis dignitate et potentia stetit, quam sub propriis Regibus. Non enim invitis Judæis reges abstulit, præfides imposuit Augustus, nec in pœnam tumultuum, quod sæpe usu venerat, libertatem ademit. Sed dominorum suorum iugo fessis, regumque super-

biam et libidinem deprecantibus procuratores Romanos misit, sub quorum tutela in provinciæ formam redacti leviori dispendio se suaque omnia, legesque patrias et sacra illibata servarent.

Hunc statum a procerum civiumque moribus corruptum, post a latronibus et ficiariis oppressum, tandem a fundamentis convellit et dissipavit Titus, qui non modo *sceptrum legumque latores ab Juda oriundos* abstulit, sed omnem reipublicæ formam pariter ac templum, religionis arcem sedemque ita delevit, ut neque ruinæ superessent. Sed tot attritus cladibus supra omne exemplum horrendis et pæne exhaustus populus, non tamen extinctus est; sed in remotissimas terras projectus et dispersus omniumque gentium odiis exagitatus, captivitatis quandam speciem hodieque patitur (qua voce sortem suam ipse solet exprimere) modo sane alias inaudito, in omnia regna diffusus, sed ubique ab indigenis dissociatus, neque pari cum cæteris jure habitus. Quem ita per tot secula conservari credibile est in Providentiæ Divinæ signum, utque ignarus etiam et invitus testimonium perhibeat fidemque adstruat omnium prophetarum oraculis jam inde a Patriarchâ gentis Jacobo

usque ad illum Dominum quem averfatur Jesum.

Si igitur Deo inspirante prædixit Jacobus, non ablatum iri sceptrum a Judæis ante quam veniat Messias, sceptrum vero penitus ablatum est a Judæis Vespasiano principe; clare sequitur, 1. Non esse Messiam verum, qui post Vespasianum principem ad Judæos veniat: 2. Venire debuisse, imo venisse Messiam ante Vespasiani imperium: 3. E vaticinio colligimus, tanto ante Vespasianum temporis intervallo venisse Messiam, quantum satis esset ut ubique prædicaretur ejus regnum, et prædicato gentes inciperent obedire.

CAP. V.

Sex indicia natalis anni Jesu Christi, quæ apud evangelia occurrunt.

IN seculo itaque isto reipublicæ Judaicæ postremo natum esse Messiam comperimus; sed quoto ejus anno natus sit, non ita facile decernere, quum duobus evangelistis Christi natalem alto silentio præterire placuit, atque statim a baptismo historiam ejus ordiri: reliqui etiam, Matthæus et Lucas, tempus

tempus ex professo non definierunt, sed per occasionem alicubi jacta hæc. tantum indicia deprehendimus.

I. Ita paulo ante obitum Herodis magni, regum Palæstinæ ultimi, natus est Christus, ut etiam eo mortuo *παῖδιον*, i. e. puerulus diceretur.

II. Et hac ætate fore Christum, cum e Palæstina peritulum esset imperium regium, ab Esaiâ prædictum videtur. c. vii. v. 16.

III. Natus est tempore primæ generalis descriptionis Judæorum ab Augusto Cæsare imperatæ, administrante Quirinio Syriam provinciam, vel juxta Tertullianum Sentio Saturnino, forsan utroque.

IV. Natus est pace per totum imperium Romanum vigente.

V. Conceptus est mense sexto post Johannem Baptistam, adeoque 15 vel 16 fere mensibus natus post visum Zachariæ patri Johannis oblatum, dum facris operaretur in ephemeride Abiæ.

VI. Erat Christus *ὡς ἐὶν ἐτῶν τετρακόντα ἀρχόμενος* in vel ante annum 15 Tiberii principatus. Luc. c. iii. Ex omnibus his temporum notis sedulo expensis et inter se comparatis infertur, veri simillimum esse Christi natalem in vernam tempestatem incidisse

cidisse anni U. C. 747, Per. Jul. 4707, anni Juliani 39, anni ante æram Christi vulgarem septimi.

CAP. VI.

Natus est Jesus regnante Herode Magno.

I. **I**TA paulo ante obitum Herodis Magni, regum Palæstinæ ultimi, natus est Christus ut etiam eo mortuo *παῖδιον*, i. e. puerulus diceretur.

§. 1. *Herodem non alienigenam sed verum et nativum Judæum fuisse probatur.*

De origine Herodis, quo imperante Jesum in lucem editum fuisse constat, dissentiunt inter se veteres scriptores; recentiores plerique unum errorem errarunt. Eusebius enim *Hist. Eccl.* l. 1. c. 6. fabulam de illo ab Africano transmissam avide amplexus repetit, Antipatrum scilicet, ut Herodis patrem, ita Herodis cujusdam pauperuli filium fuisse Apollinis ad muros Ascalonis Hieroduli, quem a latronibus Idumæis abductum, quum pater inops redimere non posset, Idumæorum moribus et disciplina

plina imbuendum reliquit deinde ad Judæos migrasse, Hyrcani partes et fortunam secutum. Hanc male confutam historiam arripit Eusebius, et sæpius contra adversarios fidenter vibrat, triumphaturus, si persuadere poterit Herodem genere Syrum fuisse. Quo vero consilio? nimirum ut evincat nec venisse nec venire debuisse Messiam nisi postquam defecisset ab Judâ sceptrum; defecisse vero ab Juda cum in manus alienigenæ cecidisset. At quum prædictum sit a Jacobo non *postquam*, sed *antequam* deficiat sceptrum, adfore Messiam, si probare potuisset non nisi post ablatum sceptrum venisse Jesum, arguisset Messiam Jesum non fuisse. Quod quum bonus vir non intelligat, pergit totis paginis pugnare ut obtineat id, quod si concesseris, causâ cadet. Hunc tamen cæcum ducem Epiphanius, Augustinus, Photius, et e recentioribus fere omnes hætenus secuti sunt, ut alienigenam facerent Herodem, sed Idumæum potius quam Syrum; unde et diligentissimus Noldius historiam suam Herodiadarum historiam Idumæam appellat. Antiquissimus omnium, qui Idumæum Herodem voluerunt esse, Josephus est, cui cur in hac re minus credam, sed potius pro Judæo genuino Herodem habeam, hæc faciunt:

1. Josephus ipse, quo loco Antipatrum Idumæum vocat, agnoscit Nicolaum Dama-scenum contra stare, et Antipatri genus a primoribus Judæis e Babylonia reversis deducere. Sed Nicolaum ait id in Herodis gratiam finxisse, quasi honestior videretur origo a Judæis, quam vel a Syris, vel Idumæis repetita. Nobis tamen potior Nicolai autoritas, viri plane summi, judice Vossio, et illo seculo tam prudentiæ quam omnis eruditionis ac philosophiæ laude celeberrimi, qui cum Herodis esset consiliarius et arcenorum particeps, Herodis originem veram ignorare non potuit. Et si Herode vivo et inspectante historiam scripsit, ut innuit Josephus, *Ant.* l. 16. c. 7. p. 802. (quod tamen dubitare licet, cum Herodes ipse suos commentarios de rebus suis fecerit) cum vero Herodi superfuerit, minus sit vero simile hominem eâ dignitate ac splendore vitæ, summâque apud Augustum gratia florentem, voluisse regi mortuo profapiam ementitam attexere, et in vulgus edere quam Judæorum plurimi et scissent et voluissent refellere; quàm ut Josephus, quia sanguine attingeret regiam Asamonæorum domum, quam vastaverat Herodes, etiam quæ debita propriaque erant homini noluerit reddere, qui to-

ties

ties aliena jura conculcârat. Cum Nicolao certe facit autor Arabs Historiæ Maccabaicæ, c. xxxv. quæ in Bibliis Polyglottis edita est; nam Antipatrum ait ab iis Judæis genus duxisse, qui cum Ezra rediêre, quod apud Nicolaum fortasse legerat.

2. Josephus ipse narrat, Antipatrum priorem, Herodis avum (quem Herodem Eusebius vocat) ab Alexandro Jannæo primum, deinde ab Alexandra regina mandatum ad regendos Idumæos tum recens domitos, et ad Judaïsmum vi adaçtos. An vero credibile est Idumæos etiamnum sub jugo gementes Idumæo procuratori a sapiente principe committi potuisse? ut idem tamen Antipater, ejusque posterius aliquando Idumæi vocati sint, non ab ortu, sed ab longa inter Idumæos mora (nam patri filius in præfectura successit) fieri potuisse non negandum, cum toties apud Romanos nomina sic addita reperiantur, ut T. Pomponio, Ciceronis amico, Atticus, aliis Afer, Gallus, Græcinus, &c.

3. Josephus ipse quasi sui oblitus docet in bello Julii Cæsaris Alexandrino Judæos Ægyptios qui Mithridati Cæsariano repugnabant, facile ad se pertraxisse Antipatrum minorem, Herodis genitorem, κατὰ τὸ ὁμό-

C 4

φυλον,

φύλον, quia contribules essent ejusdemque sanguinis. Idemque paulo post, cum hunc Antipatrum veneno sublatum fuisse dixisset, statim subjicit; *Atque ita interiit Antipater pietate, et justitia, patriæque [Judææ] amore præstantissimus.* Iterumque ad eundem modum, *sublato Antigono principatus ad Herodem translatus est, Antipatri filium, hominem plebeie familie, et generis privati, et regibus subjecti.* Invidiam quidem contra Herodem sat spirat hæc locutio, sed peregrinitatem procul amovet: plebei enim privatique homines non minus Judæi quam reges et pontifices maximi.

4. Herodes in concionibus ad exercitum et ad populum habitis Judæos ὁμοφύλους appellat, tribules suos, et majores suos inter eos numerat, qui Babylone reversi templum ædificarant, inter eos etiam qui legem ad montem Sinai acceperant, quod si vanum ac falsum fuisset, inutilis fuisset impudentiæ coram scientibus jactitare.

5. Herodianos, quorum mentio fit in Evangelio, maxima pars hodie literatorum cum Epiphanio existimat eos fuisse, qui Herodem pro Messia toties prædicto haberent. At nullus omnino Judæus Herodem pro Messia habuisset, qui non credidisset eum

non a Jacobo modo, sed a Juda quoque prognatum fuisse.

6. Strabo Herodem ἄνδρα ἐπιχώριον, i. e. indigenam esse ait, quod de peregrini filio vix dixisset, quum ex ea natione quisque censeatur esse, ex qua ipsius pater est.

7. Juvenem quendam e Sidone, qui mortuo Herode se pro Alexandro ejusdem filio venditabat, quem et formâ referebat, ingenti pecunia sublevarunt Judæi per Cretam sparsi et per Melon; deinde ab iis in Italiam deductum universa Judæorum plebs ab urbe effusa apparatu plane regio excepit. Et dubitarunt illi, an Herodianæ domus origo esset vere Judaica?

8. Orto inter Judæos Syrosque, Cæsaream incolentes, certamine acerrimo, primas sibi poscebant Judæi, quod Herodes Cæsareæ conditor genere Judæus fuisset. Herodis genus Judaicum non negabant Syri, nihilo tamen secius pugnabant de jure civitatis. Tum itaque nesciebant Syri istam, quam postea reperturus erat Africanus, fabulam, ex odio hominis confictam, Herodem ipsum Syrum fuisse, et æditui Ascalonitæ nepotem.

Ex his omnibus argumentis id certe conficitur, Herodis ævo ubique creditum fuisse,

isse, non ab Syris ipsum, non ab Idumæis, sed a priscis illis atque nativis Judæis ortum esse; quare neque hodie de ea re dubitandum est.

§. 2. *De tempore, a quo regnum Herodis incepisse dicitur.*

Herodis obitus tempus, ante quem natus est Christus, cum non sit extra controversiam, ad initium regni ejus statuendum nos reducit, sive potius initia, quum duo initia nobis proposuerit Josephus, prius a designatione Senatûs Romani, qua rex appellatus est, posterius a morte Antigonî, qua rex factus est sive solus regnare cœpit, quod etiam sæpius Josephus ipse amat sequi.

De priore Epochâ, quando rex a senatu declaratus est Herodes, inter Chronologos non ambigitur. Anno Per. Jul. 4674, U. C. Varroniano 714. ante Christum 40. Parthos, qui duce Pacoro, regis filio, Syriam omnem, excepta Tyro, jam subegerant, in Palæstinam cupiditate imperandi adduxit Antigonus Aristobuli filius. Quumque dolo Hyrcanum Phasaelumque Herodis fratrem cepissent, Herodes paulo post Pentecosten noctu cum suis ad Masadam castellum

lum fugit, amicos et impedimenta ibi deposuit, quos statim insecutus Antigonus obsidione cinxit, ipse Herodes in Ægyptum properavit, inde Rhodum, et mense Septembri Romam attigit; Romæ enim Cæsarem et Antonium reperit reconciliatos post bellum brevissimum, quod circa medium Julii mensis ortum Septembri compositum est, ut bene monstravit accuratissimus Norisius e Dione. Quod ideo monemus, ne quis nobis ingerat e Josepho, hoc regni Herodis initium ab Olympiade 184 duci, C. Domitio Calvino iterum, et C. Asinio Pollione Coss. Nam exierat iis consulibus Olymp. 184. annus 4. et inceperat Ol. 185. ante quam rediret in Italiam vel Antonius, vel Cæsar, ut plane erratum ibi sit vel a Josepho vel ab ejus exscriptoribus. Qui vero id constat? Quia, Dione teste, Ludos Apollinares a 6. Julii, h. e. Ol. 185. inunte, U. C. 714. inchoatos Agrippa procurabat, digresso in Galliam Cæsare, quam occasionem nactus Sex. Pompeius Italiæ litora vastabat, sed occurrente Agrippa, ad sua rediit, ante quam Brundisium appelleret Antonius e Græcia, vel bellum glisceret. Jam vero Romam erant reversi duces, pace compositâ, quum advenit Herodes, quo loco essent

essent res Palæstinæ, exponit, rex fit intra septimanam, et ad suos revolat ita tempestive, ut fugato a Masadâ Antigono, etiam Hierosolymam ante hyemem tentârit, hyeme vero Galilæam receperit.

Sequente anno P. J. 4675. U. C. 715. ante Chr. 39. Ventidium, qui Parthos fuderat eo ipso die 8. Junii, quo ante annos 14 Romanos sub Crasso Parthi, Pacorum ceciderat, Syriam recuperaverat, subito superveniens Antonius ab imperio demovit, ipse Samosata obsedit. Ad eum ista frustra molientem, profligatis in itinere hostibus, pertingit Herodes, et ita sero in autumnio Judæam repetit cum legionibus ab Antonio additis, ut fratrem cæsum prospero prælio ultus, non potuerit ob hyemem Hierosolymam oppugnare.

Mitescente jam hyeme circa finem, ut videtur, Januarii, anni tertii ex quo rex dictus est Herodes a senatu, ut ait Josephus, atque adeo P. Jul. 4676. ante Chr. 38. Hierosolymam obsidione cinxit, et expugnavit in æstate mense anni Judaici tertio, qui Sivan dicitur, mense obsidionis quinto, in jejunio, quod in 23. Sivan, ut notat Petavius (*Doct. Temp.* l. 2. c. 26.) et 3. Junii mensis cecidit, quo die urbem ante ceperat Pompeius
anno

anno P. J. 4651. U. C. 691. simul captus Antigonus, victoriæ præmium, et paulo post (fortasse circa mensem Augustum aut Septembrem) ab Antonio occisus Antiochiæ. Gesta sunt hæc omnia juxta Dionem, qui ad fastos publicos historiam suam videtur exegisse, Claudio et Norbano Coff., juxta Arabem authorem Historiæ Maccabaicæ in Bibliis Polyglottis editæ, tam Antigoni quam Herodis anno tertio; juxta Josephum etiam, Herodis anno tertio; qui alius non potest esse quam P. J. 4676. ut modo diximus, si primus tam Antigoni quam Herodis sit P. J. 4674. Ideo enim in hac historia exponenda longiores fuimus, ut ex ipsa rerum gestarum serie pateret, a declaratione senatus ad mortem Antigoni duas tantum hyemes, non amplius, posse numerari, et annos tres, ex quibus imperfecti sint primus atque ultimus, uno solido interjecto. Quibus hanc quoque, ne dubitemus, adjicit Josephus confirmationem, quod anno sabbatico labente fervebat obsidio. Annos sabbaticos duos prius memoraverat Josephus, Per. J. 4550, et 4578. unde per hebdomadas annorum ad hunc annum Per. J. 4676. deducimur: quo hæc evenisse judicant etiam Usserius, Norisius, et Pagius.

At

At idem Josephus hanc Hierosolymæ cladem accidisse ait M. Agrippa et Caninio Gallo Coss. anni U.C. 717. Per. Jul. 4677. quí tamen quartus Herodis a declaratione Senatús dicendus erat. Et lib. 20. c. 10. Antigonum a capto Hyrcano per tres annos totidemque menses imperasse. Nihilo tamen minus annum P. J. 4676. alibi fere semper Epocham ab ipso statui Antigoni cædis, a qua Herodis regnum computat, bene observavit Clariss. Usserius; cujus calculi exempla hæc sunt:

1. Vere illius anni, quo contigit Actiaca victoria, seu Per. Jul. 4683, U. C. 723. Herodis regni annum agi septimum ait *Ant.* l. 15. c. 5. *Bell.* l. 1. c. 14. At ille sextus tantum erat a 717, septimus a 716.

2. Fames gravissima, quæ anno U. C. 729 Judæam et finitimas regiones oppressit, quamque Petronius Ægypti Rector Herodis amicus (qui U. C. 728 Gallo successerat) frumento misso sublevavit, a Josepho dicitur supervenisse anno regni Herodis 13°. *Ant.* l. 15. c. 12.

3. Æstate anni U. C. 734. ad Syriam usque profectus est Cæsar, teste Dione, lib. 54. ante cujus adventum, adnotat Josephus, annos Herodis regni septendecim integros efflux-

effluxisse: 18^m. in cursu tum fuisse: 18. Herodis ab A°. U. C. 717. numeratus incepit ante autumnum A°. U. C. 734. exiit in posteriore parte Anni U. C. 735, quo anno Cæsar jampridem a Judæâ reversus ludos seculares Romæ spectabat: hic igitur Josephus A°. U. C. 716 cædem Antigoni manifeste apponit, eumque computat Herodis imperii primum. Nam additis 18. fit summa 734, quo anno labente ab autumno A°. U. C. 733. Syriam invisit Augustus. Eodem anno templi refectionem seu potius amplificationem aggressus est Herodes, qui ejusdem regni 18. appellatur. Deductis 18, a 734, restant 716.

4. Herodis ipsius obitus, quem mox monstrabimus vere anni U. C. 750, P. J. 4710. contigisse, apud Josephum abest a cæde Antigoni intervallo 34 annorum, quos si auferas a 750, reliqui erunt 716.

5. Excidium Hierosolymæ, quod evenit anno P. J. 4783. U. C. 823. A. D. 70. juxta Josephi calculos ab Herodis initio distat annis 107. Herodis igitur initium posuit P. J. 4676. U. C. 716. ut supra dictum.

Herodem vero anno P. J. 4710. U. C. 750. decessisse arguunt plures apud Josephum

phum computi notæque historicæ, quamvis consulum ejus anni nomina non apposuerit.

§. 3. *Anno P. J. 4710. U. C. 750. Herodem obiisse pluribus argumentis monstratur.*

1. Quia tam Archæologiæ, seu antiquitatum, quam belli Judaici libri Herodem testantur imperium tenuisse 34 annos a morte Antigoni numeratos: mors Antigoni cum ceciderit exeunte circiter æstate anni U. C. 716. (juxta Ufferium circa mensem Augustum) 34us. abinde imperii annus in æstatem U. C. 750 exiit, neque impletus est. Quum vero idem Josephus annos 37. Herodi annumeret a declaratione Senatus, quæ mense Septembri U. C. 714 facta est, non intervalli quantitatem respexit, quod 35 annos tantum cum dimidio exhaurit, sed annorum numerum, quorum primus et ultimus absoluti non sunt.

2. Quia Archelaus Herodis filius, quum in P. J. 4719. U. C. 759. imperio quod male administraverat pulsus est ab Augusto Cæsare, et Viennam Galliæ urbem in exilium missus, annos 9 solidos numeraverat a morte Patris, cum parte etiam decimi. Docet enim

enim Josephus in libello de vita sua patrem suum Matthiam in lucem editum fuisse anno Archelai decimo. Si igitur in A°. U. C. 759. decimus Archelai annus jam cœptus esset, fieri non potest ut serius obierit Herodes quam anno U. C. 750. imo priore ejus anni parte.

3. Quia Censui statim post demotum Archelaum a Quirinio actus dicitur per Syriam Judæamque anno post victoriam Actiacam 37. Accidit illa victoria die 2. Septembris anno U. C. 723. quibus si addiderimus annos 36 integros, iterum deprehendemus annum U. C. 760. ineuntem, quo Censui ille actus est, decimum esse ab Herodis obitu.

4. Quia Philippus Tetrarcha Trachonitidis atque Iturææ, solus ex Herodis filiis, qui bono subditorum natus videbatur, postquam per 37. annos provinciæ suæ magna cum justitiæ laude præfuisset, obiisse refertur anno Tiberii principatus vigesimo. Vigessimus Tiberii erat U. C. 78⁶; resectis 37. Herodis patris mortem reperiemus anno U. C. 750.

5. Quia Herodes Antipas Galilææ atque Perææ Tetrarcha, alius Herodis Magni filius, atque alter Herodiadis sed contra leges

D

maritus,

maritus, is qui Johannem Baptistam securi percussit, quique Christo, quasi regi fictitio, illufit, quum Tetrarchiâ bonisque omnibus exutus a Caio amandaretur Lugdunum anno U. C. 792, annum imperii 43^m jam tum inchoaverat. Annum 43^m attigisse testatur nummus inscriptus priorē parte ΓΑΙΩ ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΚΕΒ. Caio Cæsari Germanico Augusto, in aversâ ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ Λ. ΜΓ. Herodes Tetrarcha anno quadragesimo tertio, de quo accurate ut solet agit Card. Norisius in epistola ad Pagiū libro de Epochis Syro-Macedonum subnexâ: et anno U. C. 792 Antipam in exilium abiisse idem clare ostendit e locis ex Josepho et Dione collatis, quia apud Baias agebat Caius Cæsar, cum ex absentis Agrippæ literis Herodem præsentem damnaret, exeunte Augusto. Baias vero non amplius revisit Caius nisi A. U. 793. Agrippâ comitante. Et quia e quatuor Caii Principis annis, tres egisse dicitur Agrippa Philippi Tetrarchia contentus, quarto vero (*sc. in-eunte*) Herodis Antipæ dominio auctus est. Si itaque mense Augusto A. U. 792 aliquam partem anni 43ⁱⁱ Tetrarchiæ suæ jam deliberat Herodes, certe necesse est ut ante Augustum mensem A. U. 750 illam hæreditatem

reditatem adierit, et ut aliquot mensibus ante Augustum A. U. 750 pater ejus decesserit.

6. Quia Lunæ defectus a Josepho memoratur noctu accidisse, postquam per plures jam hebdomadas Herodes rex morbo diro et insanabili decubisset, isque defectus non diu ante Pascha ejusdem anni visus est, ad quod usque Herodes haud supervixit. Keplerus vero reperit defectum Lunæ contigisse ad 6 digitos 13° die mensis Martii A. U. 750. P. J. 4710. hora 3^a matutina, neque alium ullum Lunæ defectum annis duobus proxime sequentibus U. C. 751, et 752. ante Pascha esse potuisse. Quare, cum Pascha ejus anni in diem undecimum Aprilis inciderit, ex serie rerum gestarum, quæ apud Josephum sequuntur, videtur satis tuto colligi posse, Herodem Magnum e vivis excessisse in hebdomadâ penultimâ mensis Martii, A. U. 750. P. J. 4710.

§. 4. *Natus est Christus multo plus quam tribus mensibus ante mortem Herodis : quia parum credibile est Magos advenisse vel paulo ante, vel statim post purificationem B. Virginis.*

Deprehenso jam tandem anno Herodis emortuali, tempus est ut investigemus, quanto temporis intervallo ante natus sit JESUS. Post omnigenum opinionum monstra, quæ tam a veritate quam a se invicem diversæ abiêre, eruditissimi, qui vel nostra vel patrum memoria floruerunt, quasi tædio quærendi victi, in illa sententia conquiescunt, quæ natalem ejus alligat anno P. Jul. 4709. U. C. 749. 5° ante æram vulgarem, et diei 25. Decembris, tribus fere mensibus ante Herodis obitum. Quod eo consilio faciunt, ut quam minimum recedant ab S. Lucæ historia, quâ dicitur Jesus 15° Tiberii principatus 30 circiter ætatis annos habuisse. Libentissime enim (ait Tillemon-tius in 9. not. ad hist. Jesu Christi) anni unius vel duorum etiam spatium inter Christi nativitatem et Magorum adventum interjiceremus; sed nolumus Christi nativitatem ab 15° Tiberii longius ablegare, quam
necessi-

necessitas absoluta cogat. Sed non sunt Epochæ tam facile loco dimovendæ, neque opinionibus inædificandis accommodandæ. Imo vel ea, quæ de infante Jesu a S. Matthæo narrantur, cum iis, quæ habet S. Lucas, non bene constare dicendum est, aut si conciliari inter se possunt (et sane possunt) necessitatem inducunt, et quasi vi facta constringunt natalem Jesu ante Herodis obitum statuere longe ampliore intervallo quam sunt tres menses.

Recepta fuit apud Judæos opinio, circa illa tempora instare Messiæ adventum, et, quamvis definitum tempus ignorarent, non longe tamen a vero tempore aberravit conjectura; id vicinas apud gentes atque adeo per Orientem totum vulgatum diu duravit, ut ostendunt, præter Evangelia, Josephus, Tacitus, et Suetonius. Apud ipsos vero Judæos, non omnibus fuit unius generis expectatio, multi enim regem invictum lateque dominaturum adesse credebant, alii vero vatem, maximum quidem illum, sed sine diademate, et infelicem. Herodes, qui vates sibi satis benignos et faventes sæpius expertus erat, si Josepho fides, quamdiu vatem audiebat natum, pauperrimi cujusdam filium, cui præsepe cunarum vicem

præstaret, viſos de cœlo angelos, qui Meſſiæ natalem annuntiarent, credebat eſſe Paſtorum ſomnia, Simeonis atque Annæ vaticinia, quæ bona ſpiritualia promitterent, aniles cantilenas judicabat, aut ſaltem nihil ad ſe pertinere ratus, parum curabat. Quum vero advenêre Magi indicantes nuper natum eſſe regem Judæorum, nec dubitantes an eſſet, ſed tantum ubi eſſet quærentes, regiumque imperium, quod tanto ſanguine ac laboribus emerat, in eo eſſe vidit Herodes, ut in aliam familiam tranſeat; quanto furore exarſerit, non opus eſt dicere, teſtatur tot infantium cædes. Quare quiſquis hominis indolem acerbam, ſævam, et ſuſpicacem perſpexerit, omnia exploratoribus clam ſubmiſſis ubique perſcrutantis, et in ſuſpectis perquirendis ſolertiſſimi, vix, opinor, dubitabit, quin Magi non niſi poſt, imo nec paulo poſt Purificationem B. Virginis, Hieroſolymam advenerint.

Nam Purificationis tempore quum Simeon et Anna, coram mille fortasſe teſtibus, Spiritu Sancto afflati Deum laudarint, quod ſibi ante obitum hunc ſervatorem, Iſraelis gloriam, et lumen gentium, videre et amplecti licuiſſet, ſi Magi jam ante regem eum dixiſſent, ſi rabiem Herodi concitaſſent, quid

quid illi accidere potuit optatius, quam ut puerulus, quem ex illo tempore ardentifſimo ſtudio venabatur, tali indicio prodere-tur? Ita credidere Origenes, Ammonius, Euſebius, &c. Tillemontius *Mem. Eccl.* vol. 1. p. 452. Neque audiendus eſt Grotius, qui in parte aliqua templi geſta eſſe voluit iſta, paucis conſciis, iſque fidis, ac ob id eorum famam ad Herodem non perveniſſe; oblitus ſcilicet neque ſecretum imperatum, neque ſilentium tenuiſſe paſtores ab Angelo doctos jam inde a die 40, ſed omnibus narraſſe, quæ ſibi viſa et audita fuerant; atque Annam prophetiſſam piis omnibus Hieroſolymæ agentibus diligenter publiçaſſe Redemptorem Iſraelis jam in lucem editum eſſe, ſuis oculis conſpectum, ſuis amplexibus exceptum. Adeo nullus Herodis metus illo tempore injectus videtur, nullæ latebræ ante Magorum adventum quæſitæ apparent.

§. 5. *Longe ante natum fuiſſe Jeſum probatur ex itinere ad Nazaretam poſt Purificationem, redituque ad Bethlehem ante Magorum adventum.*

Huc accedat quod nos docet S. Lucas, parentes, quum perfeciſſent omnia ſecun-

dum legem Domini, reversos esse in Galilæam in urbem suam Nazareth cum proposito, ut videtur, commorandi: Bethlehem vero Magos reperisse infantem Mesiam, Bethlehemem adorasse, donaque obtulisse ait S. Matthæus. Quorum utrumque cum verum sit, clare sequitur ut non ante Purificationem venisse Magos, quod jam monstravimus, ita neque subito post eum ritum peractum, a quo facile *pervestigandus* esset puerulus. Et si statim a Purificatione 3° vel 4° Feb. secundum computum hodiernum redierunt omnes ad consuetum Nazarethæ domicilium, necesse est ut e vestigio vix salutata Nazarethâ iter illud omne pedibus remensi sint ad Bethlehemum usque antequam adventarent Magi. At neutiquam videtur credibile iter haud multo minus quam 100 miliarium illa tempestate anni sine necessitate ingressurum fuisse Josephum cum familia, si sciret sibi suisque sine mora Bethlehemum, unde venerat, remigrandum esse. Quumque has commutationes ultro citroque, quæ et pedestes fuisse, nec sine aliqua, ut ut curta, supellectile factæ videntur, Februarium reliquum omnem exhaustisse jure computaveris, restat ut ineunte Martio secundum hanc opinionem venerint Magi,

Magi, quo tempore vix tribus hebdomadis ante obitum Herodes variis animi corporisque morbis ita jam fractus erat, ut non nisi lectulo decumbens ad Seniores verba facere potuerit; ita morti vicinus, ut parum verisimile sit eum (vulpes licet esset, æque ac filius Antipas) etiam simulaturum fuisse propositum adeundi, atque adorandi novum istum regem.

§. 6. *Objectionis grammaticalis Grotii solvitur.*

Argumentum autem, quod ex aoristo γεννηθέντος apud Matth. τῷ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλὲμ — ἰδὲ μάγαι, &c. exprimunt Grotius et Frid. Spanhemius, nempe, ut significet modo natum fuisse Jesum, cum advenirent Magi, omissem penitus, si non annotandum censuissent tanti viri. Parum enim solidi id habere arguunt tot alia N. Test. loca tempus indicantia jamdiu præteritum. 1. Apud ipsum *Matt.* xix. 12. Εἰσὶ καὶ εὐνῆχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν ἔγω. 2. Apud *Job.* ix. de cæco nato jam adulto quater dicitur, τυφλὸς ἐγεννήθη. 3. Apud Paulum ad *Galatas* iv. 29. τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα.

§. 7.

§. 7. *Jesus anniculo minor non fuit in cæde infantium Bethlebemiticorum.*

Et ex eo, quòd *Herodes occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem et in omnibus finibus ejus, a bimatu et infra, secundum tempus quod exquisierat a Magis*, anniculum saltem tunc fuisse Jesum, si non bimulo proximum quis non videat, quærit Epiphanius? Cum Epiphanio idem quoque senserunt Origenes, Eusebius in Catena Gr. ad hunc Matthæi locum, et Augustinus Serm. in Epiph. teste Petavio Doct. T. I. 12. c. 8. Neque hoc negaverit, Scaligero iudice, nisi qui verba Evangelistæ capere non possit. Nascente Christo nata est simul in cœlo Christi stella, quam ejus esse stellam, eumque indicare Judæorum regem fore, videntur Magi didicisse ab eo solo qui crearat. Quo primum tempore exorta sit, accurate exquirat Herodes: quorsum? ut ex æquævâ stellâ ætatem pueri justam comperiat. Plura noscere cupientem eluserunt subita et secreta fugâ Magi, eâdem nocte qua puer ipse alia via manibus elapsus est. Quid tum Tyrannus? qui pueri notas alias nullas habuit, nisi ætatem et locum? Om-

nes Bethlehemem et in confiniis ejus undique, omnes a bimatu et infra infantes occidi jussit, simili ratione de ætate statuissè dicendus ac de loco; nam ut omnem viciniam Bethlehemem, tanquam centri, funesto circulo conclusit, ita cum sciret Christi ætatem anniculam circiter esse, mediam statuit, et cæteras omnes ultra citraque infra bimatum laniena illa comprehendit, ut certus esset non aberrandi quum erraret maxime. Dementiam in Herode cum immani sævitia conjunctam quis neget? Non tamen adeo insaniit, ut omnes bimulos quoque necesse crederet occidere, eo tantum proposito ne infans unus quidam evaderet qui (ex opinione vulgari) nondum etiam quindecim dies viderat. Sed ideo cædi imperavit omnes bimulis minores, quia secundum tempus (ortæ nempe stellæ, et nati Christi) quod exquisierat a Magis, puerulum, quem quærebat, anniculum, aut anniculo paulo majorem esse intelligeret. Hunc præ se ferre sensum Matthæi verba nulli negant, nisi eruditi, qui hæc detorque opus habent, ut aliis opinionibus inserviant.

§. 8. *Et quum per biennium in Ægypto mansisse infantem Jesum tradant vetustissimi, necesse est ut non multo minus quam tres annos habuerit, quando ex Ægypto revocatus est.*

Neque magis favent receptæ vulgo opinioni vel Angeli mandatum vel Matthæi narratio itineris in Ægyptum: *Surge et accipe puerum et matrem ejus, et fuge in Ægyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Qui surgens accepit puerum et matrem ejus nocte, et secessit in Egyptum, et erat ibi usque ad obitum Herodis.* Quamvis enim temporis spatium certum his verbis descriptum non sit, quis lector intelligat Angelum hoc voluisse dicere, Fuge in Ægyptum ad tres tantum hebdomadas quas eundo et redeundo exhauries; nec enim amplius intervallum patitur hodierna computatio. Biennii vero moram in Ægypto fuisse, dixit Epiphanius, quam et omnium fere sententiam esse ait Maldonatus.

Jam si anniculus esset Jesus, aut paulo major, quum in Ægyptum fugeret, si duos propemodum annos in Ægypto exegerit, patet eum tribus circiter annis ante Herodis obitum in lucem editum fuisse, nempe A°. Per. Jul. 4707. U. C. 747. CAP.

CAP. VII.

Ab Esaiâ prædictum est, cap. vii. v. 16. prope tres annos ætatis habiturum Christum, quando e Palæstinâ peritulum esset imperium regium.

ITA trimulus fere fuerit puer, quum Herode mortuo ex Ægypto rediret A°. P. J. 4710. U. C. 750. quo tempore ad effectum absolutum perducta est Esaiæ prædictio celebratissima, cap. vii. v. 16. siquidem genuinum ejus sensum affecuti sumus. *Antequam sciat puer ille reprobare malum et eligere bonum, terra quam tu [Abaze] vexas, derelinquetur a duobus regibus suis.* Interpretationem quidem nostram novam, inauditam, magnisque autoribus ac patronis destitutam in medium prodire confitemur, atque defensione opus habere, quum non defint Christianorum etiam doctissimi maximeque nominis viri*, qui totum hoc vaticinium vel ab Jesu Christo prorsus abjudicant, vel de Ahazi aut Esaiæ filio quopiam primitus emissum existimant. Quare opinionis

* Grotius, Usserius, Limborchius, &c.

nostræ fundamenta paulo latius, quam pro instituti nostri ratione, aperienda sunt.

Primo tempus investigabimus, quo promulgatum est isthoc Dei decretum, quod fane a nemine hæctenus accurate definitum legimus.

Anno Pekæ Samariæ regis 17° exeunte, ut videtur, male regnare incepit Ahazus*. Anno 18° peccatorum pœnas exigere cœperat Pekas, cæsis immani strage Judæis, sed, jubente vate Odedo, captivos clementer habuit, et sine pretio remisit. Anno sequente Ahazi quidem 2° sed regni sui 19° Pekas successibus ferox et Rezin Syrus, quem in partes suas ideo fortasse advocârât, quod Assyrii regis opem ab Ahazo imploratam resciverat, junctis copiis Hierosolymam oppugnant, Davidis stirpem Judaico folio dejicere laborantes. Ex ipsa enim historia colligere licet, nequaquam in unum annum compingendos esse omnes ejus belli eventus. 1. Quia certe non statim a victoria Pekas ad obsidendam urbem convolvit, sed remissis in patriam captivis, et commeatu etiam, tanquam fratribus, sublevatis, pacis aliquam speciem ad tempus indulgit. 2. Quia quum solus vicisset Pekas, solus centum et viginti

* 2 Reg. c. xvi. 2 Paralip. c. xxviii.

millia

millia Judæorum stravisset, non tamen nisi accitis et expectatis fœderatis obsidionem instituit. 3. Quia post cladem tantam, quantæ nulla pæne gens non succubuisset, inopinatus tamen victoris adventus, inopinata Rezinis societas Hierosolymitanis accidisse dicitur. 4. Quia prædictionem exitii Rezini Pekæque intra biennium obventuri, quæ in Esaïæ cap. viii. legitur, ver. ejus capitis 6us docet, hostibus nondum ab urbe digressis editam fuisse. Quum igitur ad annos 20 Pekæ regnum perduraverit, necesse est ut ad annum Pekæ 19 et penultimum obsidio simul et vaticinia cap. septimi atque octavi referantur.

Ad tantam belli molem trepidanti Ahazo promittit primo Esaïas regum conatus irritos fore cap. vii. ver. 7. (paulo post, ipsos etiam hostes prius fracturum et spoliaturum Assyrium, quam filius Esaïæ jam tum natus loqui discat, seu intra biennium, cap. viii. v. 4.) Interea tamen ne sibi hanc gratiam fieri autumet rex impius, ut qui Deum atque homines irritarit, imo fatigârît flagitiis, quique nunc etiam Dei promissis diffusus, nec minas metuens ad Assyrios confugerit, regi, domuique regiæ, (nimium fortasse ferocientibus ob promissum male intellectum

telleſtum de ſceptro Davidico cum ſole et luna duraturo) denunciat Eſaias tempus fore, quo Dominus ipſe ſignum ſeu prodigium edet, ut virgo pariat filium, qui præſens inter homines Deus dicetur, nihilo tamen minus more infantium vulgari nutriendum, qui ætatem ignorantiae abſolutæ, ſeu tres infantiae primæ annos haud ſuperabit ante quam ab iſthac terra funditus pereant ambo ejuſdem reges, ambo regna, tam Judaicum quam Samaritanum. Quod in morte Herodis Magni eveniſſe dicimus; nam utrumque Herodes dominatu ſuo complexus eſt, eoque ſublato imperium nomenque regium intercidere.

Nunc adducendæ rationes, quibus hanc interpretationem Vaticinii tot controverſiis agitati, tot modis detorti veram eſſe comprobemus. Locus totus ad verbum ex Hebræo verſus ſic ſonat: *Ideo dabit Dominus ipſe vobis ſignum; ecce virgo concipiens et pariens filium, et vocabit (ſeu, vocabitur) nomen ejus Emanuel. Butyrum (ſeu potius florem lactis*) et mel comedet, donec ſciat reprobare malum et eligere bonum. Sed ante quam ſciat puer reprobare malum et eligere bonum, terra quam tu (Abaze) vexas, derelinquetur a duobus regibus ſuis.*

* Vitringa in locum.

Principio

Principio quod volunt quidam ab Hebraico *Alma* non puritate virginem, ſed ætate adoleſcentulam ſignificari; ea vox ſi uſpiam alias in ſcriptis ſacris puellam notet, (quod tamen ejus linguæ peritiſſimi pernegant) at hoc certe in loco pro virgine intactâ ſumi vel hinc ſatis patet, quod ipſe Dominus hoc ſignum ſeu prodigium ſe daturum edicat, ut *Alma* concipiat et pariat filium. Prodigium autem quale erit, (ut bene adnotant Juſtinus Martyr et Origenes) quod nullo non die contingit, ut puella nupta pariat? Si more mortalium conſueti naſciturus eſſet infans, Emanuel appellandus, nihilque in partu ejus ſingulare aut mirandum foret, quo tandem modo ab aliis infantibus erat diſtinguendus, aut quid in illo pro ſigno Dei agnoſcendum erat? nihil enim aliud de illo dicitur, ſi nomen excipias, quod non ſit infantium omnium commune. Si ergo in hanc ſententiam (quam ſuggeſſere Judæi, noſtrique ab illis oſcitanter hauriunt) Eſaias ad populum verba feciſſet, annon jure ab eo quæſiſſent Hieroſolymitani, num ſerio cum ipſis ageret, qui Dei ipſius nomine maxima pollicitus, puellæ gravidationem pro miraculo prædicaret? Dolet ſane Hebræos doctrina et ingenio præſtantes,

E

ſtudiis

studiis partium odiisque actos, in his nugis confingendis bonas horas perdidisse, ut velum, quo obteguntur ipsi, aliis inducerent; Christianos autem tam facile fœdeque ab illis deceptos quomodo excusabimus? At contra de virgine nasci in tantum humanæ naturæ ordinem viresque supergreditur, ut merito pro signo Dei habeatur, quum in omnium temporum gentiumque annalibus nulla unquam virgo Mater præter Mariam, nullus alius virginis filius fuisse, nisi Jesus, feratur. Proinde in arctum conclusi videntur illi qui hanc interpretationem respuunt, eoque redacti, ut dicant puerum heic ab Esaiâ designatum, qui e virgine nasciturus, et præsentis Dei titulo dignandus esset, aut nunquam postea in rerum natura extitisse, aut nunquam populo Hebræo cognitum, aut fateantur denique Jesum fuisse, tam ipsorum quam nostrum Dominum olim futurum.

2. Atque hæc Judæis dicta sint: nam in hoc loco non de alio quam de Jesu agi nos aperte docuit S. Matthæus, autor certe Christianis non inficiandus, cap. i. v. 22.

“ *Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem, Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium et vocabit nomen ejus Emanuel.* ”

3. Terram

3. Verba de terrâ קִיץ אֶתֶר recentiores plerique vertunt *quam tu abominaris*, eoque significant Syriam cum Ephraimitide sociatam, quasi utramque gentem et situ et animis divisam unam fecissent fœdera a Deo damnata, et in magnum malum utrique domui Israelis mox eruptura.

Quod neque statui rerum in Esaiæ seculo convenit, eique tempestati quâ Virginis filius heic memoratus grandescere debebat, multo etiam minus. Certe Palæstinam solam ab Esaiâ designari credunt Jonathan Paraphrastes, Syrusque interpres, et Arabicus, quum ita vertunt, *pro quâ tu tribulationem pateris, pro qua tu metuis*: quibus verbis inimica Syria comprehendi non potest. Hanc itaque versionem ut antiquissimam et lucidissimam libenter amplectimur. Quumque prædixerit Propheta fore ut eadem terra a duobus regibus suis derelinquatur, necesse est ut duos sibi reges illo saltem seculo habuerit, quo oriturus erat Emanuel, quod de alia terra quam Palæstina nusquam dicitur.

4. Eo vero tempore quo prodiit hoc vaticinium, duo fuere Palæstinæ regna, unum Judaicum Ephraimiticum alterum sive Samaritanum; duo reges, quorum Pekas Samaritanus intra biennium, ut supra dictum

est, misere periit ab Assyrio Tiglath-pile-fero victus, deinde ab Hosea jugulatus: Ahasus ultra 14 annos ei superfuit Assyrio subiectus. Horum itaque regum exitus Esaia vaticinio neutiquam respondent. Sed qui hanc prædictionem eventu rebusque comprobata requireret, poterit apud Iosephum reperire duos simul Palæstinæ reges post abductas in servitutem decem tribus, etiam post Christum natum semel fuisse, Antipatrum nempe filium una cum Herode patre in regni partem et consortium assumtum.

1. Id enim de Antipatro asserit Iosephus: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συνῆρχε τῷ πατρὶ ἐδὲν ἄλλο ἢ βασιλεὺς ὢν. Enimvero cum patre regnabat nihil plane a rege discrepans. Archæol. l. 17. c. 1.

2. Ita etiam Herodes Magnus de eodem Antipatro, quum in iudicio staret coram Quintilio Varo Syriæ Proprætore—ἐαυτῷ ζῶντι ἐπ' ἐδὲν μείονε κλεῖν ἀξιώματόςσε ἐπιφανεία καὶ δυνάμει ἐξουσίας. Eum sibi quoque viventi nec dignitatis splendore nec potestatis amplitudine cedere. Ibid. c. 5.

3. Quin et Antipater ipse confitetur: Τῶν ἀπάντων ἀκινδύνως ἐχούσα τὴν ἡμίσειαν. Se qui rerum omnium dimidium sine periculo haberet. Ibid.

4. Cui accedit Nicolai Damasceni testimonium ibidem: Κοινωνὸς

τῆς βασιλείας ὦν τοῖς ἔργοις. Re ipsa jam particeps regni. ibid.

5. Istam locutionem popularem, *Antequam sciat puer iste reprobare malum et eligere bonum*, idem valere censet Clariss. Vitranga, in commentario suo præstantissimo, ac si dixisset, antequam tres annos compleverit, quia tot vulgo pereunt, nec imputantur, ut ait Plinius, nec nisi post tres fere annos rationis et memoriæ diluculum apparet primum.

6. Quoniam vero non pauci sunt, qui eadem fere in hoc loco prædici aiunt cum iis quæ cap. viii. v. 4. sequuntur, et priora optime a posterioribus explicari, age ambo vaticinia sedulo inter se comparemus. 1. Infans cap. vii. Virginis filius ἀπάτωρ, seu patre innominato, futurus esse dicitur, Emanuel vocandus, idemque Emanuel Palæstinæ totius dominus c. viii. 8. agnoscitur: infans vero c. viii. ab Esaia et prophetissa jam procreatus est durante adhuc urbis obsidione, et *Mahr-salal-has-baz*, appellatus. 2. In c. vii. triennium indicari modo notavimus: in c. viii. ante quam puer *abi* vel *ami* (i. e. pater mi vel mater mea) eloqui didicerit, quod biennio vulgo fieri notum est, ut ante me observavit Clariss. Vitranga. 3. In c. vii.

terra una derelinquenda est, quæ duos reges suos habeat, scilicet Palæstina: in cap. viii. terræ duæ diversæ spoliandæ sunt ab Assyrio, tam Syria nempe quam Samaria. 4. In c. vii. de duobus regibus ejusdem terræ Palæstinæ fermo fit: in c. viii. de duobus regibus, qui neque terras neque sacra habebant communia, contra Judæam sociatis. Porro pluribus non opus est ut ostendamus diversos heic et illic eventus diversorum plane temporum denunciari, neque quicquam vaticiniis istis revera inesse commune nisi tempus obsidionis, quo ambo quidem prolata sunt.

Summa denique argumentationis nostræ huc redit, ut, quum Virgo Mater ab Esaia significata sit Maria, filius Jesus Christus annum ætatis ejus tertium; ad finem vergentem, probemus a Deo destinatum fuisse in epocham interitus regii nominis et majestatis in Palæstinâ. Interitus ille quum contigerit affecto jam mense Martio anni Per. Jul. 4710. U. C. 750. ut supra monstratum est; natalis Christi, qui tribus annis non integris eundem præcesserit, haud temere statuetur paulo post mensem Martium anni P. J. 4707. U. C. 747.

CAP.

CAP. VIII.

*Natus est Christus sub primâ descriptione
Judæorum ab Augusto Cæsare imperatâ,
præsidibus Quirinio simul et Sentio Satur-
nino.*

AD eundem certe annum P. J. 4707. U. C. 747. pertinet illa, quam nascente Jesu habitam fuisse memorat Lucas, ἀπογραφῇ, descriptio seu universalis, quam toti orbi seu imperio Romano indixerat Augustus, tum primum in Syria peracta, præside provinciæ Cyrenio, quem Quirinium Romani scribunt. Justinus Martyr, qui intra 76 annos ab isto numerandos, in quem desinit Lucæ historia, scripsisse videtur, in Apologia Antonino Pio inscripta sub initio principatus ejus (quam et a se imperatori datam ait in dialogo cum Tryphone Judæo) hunc Lucæ locum citans ad tabulas publicas ejusdem descriptionis provocat, quas etiamnum Romæ asservari ait. Qui et Christum in lucem editum esse dicit ante annos 150, quum hæc scriberet A. D. 139, aut 140, rotundo scilicet numero pro 146, aut 147, qui tum videntur effluxisse. Ter-

E 4

tullianus

tullianus vero, dum contra Marcionem scribit, qui Christi nativitatem negabat, et pro arbitrio duo priora Lucæ capita ex evangelio refecabat, confirmat quidem, ut rem notissimam, descriptionis ejus tabulas publicas etiam suo tempore extare, sed Saturnino præfidi tribuit, quod Lucas et Justinus Quirinio. Verba sunt, *Sed et Censui constat actos sub Augusto tunc in Judæa per Sentium Saturninum, apud quos genus ejus inquirere potuissent*, lib. 4. c. 19. De Præfide Syriæ discordia est; quæ tamen haud magno negotio conciliari potest, quia poterant et Saturninus et Quirinius eodem tempore Syriæ præesse, quum diversa principis mandata procurarent.

Majoribus provinciis bini ut plurimum a Cæsaribus rectores impositi sunt, senator alter, et vir plerumque consularis, qui res militares et civiles ordinabat, legati, proconsulis aut proprætoris nomine, alter redivisibus præpositus, et procurator Cæsaris dictus, gradu quidem inferior, aut eques, aut interdum etiam libertinus, sed gratia sæpe apud principem valentior. *ἡγεμόνας* vel *ἐπιστάτας* ambos appellat Josephus sine discrimine; *binos reges* Britanni indignantes apud Tacitum, *e quibus Legatus in Sanguinem, Procurator*

curator in bona sæviret. Nec infrequens erat tam stante Rep. quam sub Imperatoribus, urgente bello, vel censu, vel alia causa gravi, proconsuli ordinario, sicubi in ejus virtute ac prudentia minus esset fiducia positum, alium superaddere, qui pari jure ageret, vel etiam imperaret. Ita Q. Metello Pio viro consulari Hispaniam tunc obtinenti adjunctus est æquali cum potestate Pompeius, necdum senator, ad bellum contra Sertorium. M. Cicero in Philippica 10^a Senatum rogat ut Q. Hortensio Macedoniae legato addatur Q. Cæpio; in 11^a ut quamcunque in provinciam adveniret C. Cassius, ibi majus imperium Cassii esse, quam ejus qui eam provinciam tunc obtineret. Umidius Quadratus proconsul Syriam regebat initio principatus Neronis, quando instante bello Parthico, in eandem provinciam missus est cum imperio proconsulari Corbulo, et dolente Umidio dimidium exercitus secum abduxit. Tac. Annal. 13. Idemque iterum octo annis postea in Syriam, cui præerat jam tum Cestius, ablegatus est. Neque pluribus ad hanc rem exemplis opus est. Nam sunt qui belli quidem tempore concedant duos simul rectores provinciis aliquando impositos, pacatis vero, qualis tum Syria

ria fuit, non item. At potius credibile est nunquam sub Augusto principe Censum in provinciis actos nisi a legato summæ dignitatis extra ordinem missis, quum ille Cæsarum primus Censum gentibus extra Italiam positus invexerit, ante inauditum, gravem etiam Romanis ipsis inquisitionem, provincialibus acerbum servitutis indicium, quo interdum ad arma concitabantur. Vide partes ejus in Digest. 50. Tit. 15. de Censibus. Augustus enim, qui Romæ ter Censum egerat, et quidem solus anno U. C. 746, ex quo anno per provincias eundem institui præcepit, Italiæ Censum ipse vix peragere valuit tumultuum metu, teste Dionis Cassio l. 55.

Neque desunt exempla præsidum extra ordinem additorum ad Censum in provinciis exigendos. Jam 40 annos subacta fuerat Gallia priusquam Censum in ea instituit Drusus: Galliam tamen provinciam more consueto nunquam sortitus est Drusus, teste filio ejus Claudio Imp. in Gruteri Inscr. p. 502. neque Galliæ rector erat Germanicus, sed exercitus Germanici ductor, quum per Gallias census acciperet. Tac. ann. 1. 31. Neque tres alii ab Nerone missi anno U. C. 814. ad Censum ibidem agendos. Non igitur

igitur dubitandum est, præsidem provinciæ alterum ordinario sæpe additum fuisse, non ad bellum modo, sed ad Censum quoque; talem fuisse hunc Cyrenium, seu Quirinium potius, virum militiæ impigrum et acribus ministeriis consulatum anno U. C. 742, mox expugnatis per Ciliciam Homonadensium castellis insignia triumphi adeptum, inde ab Augusto ad Syriæ Censum habendos ablegatum, quum Syriæ jam præesset Sentius Saturninus proprætor et præses ordinarius, qui Titio successerat, mox locum daturus Varo qui ad Herodis Magni mortem et aliquandiu post mansit.

Tertullianum igitur, qui in se receperat contra Marcionem defendere hanc ipsam S. Lucæ evangelii partem, quæ Quirinium Syriæ præfuisse dicit hujus primi Censum tempore, quum ipse contra Saturninum rectorem adducit, quid voluisse dicemus? Non adversari Lucæ quærit sed lucem asfundere, quum e præsidum ordine illum monstrat, cujus præfecturæ tempore et Censum egerit Quirinius et Christus natus sit.

§. 2. *Descriptio tamen ista nec a Quirinio, nec a Saturnino videtur exacta fuisse, sed ab Herode solo.*

Adnotandum interea neque Lucam dicere a Quirinio Censum actos, sed dum præsset Syriae Quirinius, neque Tertullianum a Saturnino, sed per, i. e. procurante Saturnino, descriptionem in Judæâ peractam significare. Nec enim vel Quirinius vel Saturninus per Judæam id executus ipse est, quod hinc patebit:

1. Quia, ut bene animadvertunt Petavius atque diligentissimus Card. Norisius, nunquam nisi in provinciis Romanis exacti sunt Censui, nec in regum sociorum, qualis Herodes erat, ditionibus, id sibi unquam permisit Augustus.

2. Quoniam ex qua tribu et familia oriundus erat Judæorum quisque, ad ejus tribus ac familiæ sedem redire necesse habuit, ut describeretur, quamvis fundum laremque alibi haberet ipse, ut ex Luca liquet. At familiarum generumque descriptiones neque quærebat Augustus, neque in aliis provinciis exigere solebat Censum Romanorum;

manorum; sed soli Judæi istas curaturi erant.

3: Quia dum avorum domicilia repetere cgebantur ut describerentur, Judæi possessiones quisque suas relinquebant, contra notam illam Romanorum Censuum regulam, *qui agrum in alia civitate habet, in ea civitate profiteri debet in qua ager est.* Digest. 50. tit. 15.

Romanus igitur homo non fuit qui Judææ Censum primum nascente Christo egit, neque alius quam Herodes ipse, Syriae provinciae procurator perpetuus ab Augusto factus, sine quo procuratores alii nihil majoris momenti deberent attentare.

§. 3. *Differentia primæ Quirinii descriptionis ab illa Quirinii alterâ, quam post relegatum Archelaum habuit.*

Josephus quidem (fatendum enim est) nihil quicquam habet hoc loco de hac Quirinii præfecturâ, fortasse quod hujus primæ descriptionis tempore, Syriae administrandæ intentus Quirinius in Judæam Herodis regnum pedem nunquam intulit, neque Quirinium nostrum usquam memorat, nisi tredecim fere posthæc annis libroque Archæol. Jud. 18° ubi Archelao Herodis Magni filio

a Tetrarchia quam satis male gesserat dejecto, et in exilium longe a patria pulso, Quirinium hunc ait cum imperio missum Judæam tunc primum in formam provinciæ Romanæ redactam, Syriæ contribuisse, præfide primo Coponio equite, Archelai bona omnia in fiscum retulisse, Censumque Syriæ, cui tunc Judæa quoque in partem oneris accesserit, peregrisse. Hæc apud Josephum Quirinii mentio prima quum sit, adeoque Censum accipientis Judææ, occasionem pluribus dedit errandi, dum hunc Judææ Censum apud Josephum non distinguunt ab illâ prima Judææ descriptione apud Lucam, qua durante Christus natus est. Lucas enim, quamvis Gamalielē inducat loquentem de diebus *descriptionis*, quasi Censum nonnisi una vice vidisset Judæa; quum tamen in Evangelio his verbis utitur, *hæc descriptio prima*, clarissime significat descriptionem unam atque alteram subiisse Judæos; et sane plura sunt in quibus ab se invicem discrepabant prima et secunda:

1. Tempore distabant: Prior illa, quam quærimus, Herode Magno regnante facta dicitur: Alteram decimo quarto demum anno à primâ, refert Josephus, nempe post exutum imperio fortunisque Archelaum Herodis filium.

2. Ut

2. Ut et spatii amplitudine: Primam enim, post peractum a se Italiæ Censum A°. U. C. 746 ab orbe universo, seu toto Imperio Romano, exigī præcepit Augustus. Posterior descriptio singularis dicenda est, quæ Syriam tantum Judæamque Syriæ tum contributam pervaserit.

3. Diverso plane proposito et consilio hæc atque illa descriptio instituta est: Prima ideo facta est, ut verum statum imperii sui exploratum undique et compertum haberet Augustus. E commentariis enim, quos a provinciarum præsidibus accipiebat, libellum suum confecit, quem breviarium totius Imperii vocat Suetonius, *quo opes publicæ continebantur, quantum civium sociorumque in armis, quot classes, regna, provinciæ, tributa aut vectigalia, et necessitates ac legiones*, quem in senatu post obitum Augusti recitari jussit Tiberius. In secundâ descriptione nihil aliud quæsitum videtur, nisi quantum redditus, Aristocratiâ restitutâ, ex Judæâ in ærarium transfundi posset.

4. Quarta differentia in eo constat, quod in priore ἀπογραφῇ non facultates sed capita tantum Judæorum censa sint secundum ætates, tribusque unde originem quisque ducebat. Id hinc colligitur, quod omnes

I

oportuit

oportuit *propriam urbem*, id est, patrum suorum familiæque quisque suæ notam sedem repetere; qua lege Iosephus et Maria virgo, ad Davidis patriam Bethlehemum coacti sunt migrare. Consilium plane Judaicum, et quod ab Herodis ingenio profectum putares, qui probe sciret quanta cum solitudine populares sui ab origine ultima deductas generum suorum series et propagines affervarent, hac occasione revisendas et comprobandas. In posteriore ἀπογραφῇ non capita tantum ætatesque, &c. in tabulas publicas relata sunt, sed et in possessiones tam Judæorum omnium quam Syrorum accurate et acriter inquisitum est, qua de causa ad agros quisque suos non ad oppidum avitum revocabantur. Adeoque hæc quidem Censûs Romani nomine, prior vero descriptio gentis Judaicæ potius dicenda est.

5. Discrimen in eo ponimus, quòd descriptionem hanc et illam diversi plane homines in Judæâ executi sint. Priori enim, ut modo diximus, Herodes sine procuratore Romano solus præesse debuit, dimissis in omnes oras magistratibus Judaicis, qui per tribus familiarum capitumque numerum inirent: Ad posteriorem exigendam

aderat

aderat Quirinius iterum Syriæ Proprætor, cum Procuratore Coponio, agmen agente publicanorum, redditûsque Cæsarei coactorum, qui Judæos ea docerent, quæ Syri vicini jam subiissent. Ex his duabus rebus potissimum intelligi potest, qui factum sit ut Lucas, quum descriptionem hanc, sub qua natus est Jesus, primam vocasset, idem tamen postea sub personâ Gamalielis, ut et Iosephus, descriptionem illam alteram, quæ pulso Archelao instituta est, quasi unicam citet, et de illa ita loquatur, tanquam Censum Romanum verum plus una vice Judæa non vidisset. Nimirum, quia descriptio prior ab rege suo, suisque civibus administrata, patriis institutis magis conveniebat, minusque fortasse damni fortunis singulorum intulerat, aut siquid Herodi suo imputandum erat, facilius ferebatur. At posterior descriptio, quam Censum potius dicas, a Præside Romano acerbius acta, quum omnium bona omnia in ærarium alienum palam referret, ut novis tributis aditus fieret, dolorem gentis universæ concitavit: Itaque occasionem datam arripuit Judas Gaulanites, secta Phariseus, sed novæ disciplinæ auctor, quæ doceret populum Deo dilectum nullum in terris Dominum, nisi Deum,

F

agnoscere